

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan popoldne, izvenredne nedelje in praznike.
Inserati: do 30 petih vrst 2 D, do 100 vrst 2 D 50 p, večji inserati petih vrst 4 D; notice, poslaste, izjave, reklame, preklic beseda 1 D;
Popust po dogovoru. — Inseratni davek posebej.
Vprašanjem glede inseratov naj se priloži znamka za odgovor.

Uredništvo „Slov. Naroda“ in „Narodna tiskarna“ Knafljeva
ulica št. 5, pritrilčno. — Telefon št. 304.

Uredništvo „Slov. Naroda“ Knafljeva ulica št. 5, I. nadstropje
Telefon št. 34.
Dopise sprejema le podpisano in zahtevno frankovano.
Rekopisov se ne vrača.
Posamezne številke: v Jugoslaviji od 4—5 str. po D. 1'50, 8 in več 2 D. V inozemstvu 4—6 str. 2 D., 8 in več po 3 D.
Poština plačana v gotovini.

„Slovenski Narod“ velja:		V Jugoslaviji		V inozemstvu	
		v Ljubljani		po pošti	
12 mesecev	...	Din. 240—	...	Din. 360—	...
6	...	120—	...	180—	...
3	...	60—	...	90—	...
1	...	20—	...	30—	...

Pri morebitnem povišanju se ima daljša naročnina doplačati.
Novi naročniki naj pošljejo v prvi naročnini vedno po nakaznici.
Na samo pismena naročila brez poslatve denarja se ne moremo ozirati.

Poglavje o „dosledni“ politiki.

Ni je stranke v Sloveniji, ki bi se toliko bahala s svojo politiko, kakor dela SLS. Njeni programi, dasi brez visokih in moralnih idej, se previdno nagibajo na ljudske težnje in splošna povojna razpoloženja ter pogrevajo vse mogoče časovne nagone, samo da ohranijo ljudstvo v objemu klerikalne organizacije. Tako so nastali klerikalni programi »delovnega ljudstva« in »krščanskega socializma«, ki so oficijelno proti boljševiskim metodam in boljševiskim režimom, praktično pa za to, da se potom krlatic te programov ujamejo lahkoverni pristaši in pomnožijo vrste klerikalnih organizacij z delavskimi glasovi. Vprašajte pravovernega socialista, kaj misli o SLS in njenih »krščanskih socializmihi! Na eni strani vam katoliški tisk razpravlja o socializmu in mu dokazuje vse mogoče poganke zamisli, tatvino zasebne lastnine, protiversko stališče, neizvedljivost marksizma in ostalih socialističnih teorij, po drugi strani pa ti pobija »buržujsko« časopisje ter hvali boljševisko revolucijo. Takoj nato pa ti ob izpremenjenem mednarodnem položaju obsoja boljševisko Rusijo in poveličuje zapadno demokratično državo.

Takozvani socialni programi SLS so torej po pravici navaden humbuk, ki ga je spoznala že vsa naša javnost, v prvi vrsti pa naše delavstvo. V tem oziru dajemo veliko prednost delavskim in socialističnim frakcijam, ker so vsaj odkritosrčne in programatično poštene, dasi so večinoma zmotne in napačno utemeljene struje našega socialnega in gospodarskega življenja. Povsem drugače pa je pri stranki, ki zavestno in splošno priznava operira z lažljivimi socialnimi programi, samo da ujamemo volice in pristaše in da razširi svojo gmočno organizacijo. Ko je cvetel boljševizem in se je zdelo, da bo zmagal, tedaj je SLS izdajala »Novi čas« in brutalno zapeljevala slovensko ljudstvo k prevratnim idejam socialnega sovjetizma. Pozneje je nastopila v sami SLS reakcija. »Novi čas« se je ustavil in sedaj sledi doba previdega varanja s programi »krščanskega socializma«, kar na socialnem polju dovolj osvetljuje splošno neiskrenost in nedoslednost SLS med Slovenci.

Ravnatoko nedosledna in neodkrita je bila SLS v takozv. slovenskem vprašanju. Najprvo moramo konstatirati, da se je zavzela za samoslovensko stališče zato, ker je prišla v manjšino in ker je bilo po vojni potrebno, da se mase slovenskega ljudstva na novo organizirajo v mogočeno SLS, kakršna je bila nekoč in ki se je bila omajala za časa svetovne vojne, ko je ljudstvo

zapuščalo SLS in uvidevalo njeno sleparijo s »katolicizmom, Avstrijo in Habsburgom«. Potisnjena v opozicijo je SLS pograbila krlatico o ogroženem »slovenstvu« in izvršila znano grdo in brezvestno agitacijo proti edinstveni državni in nacionalni ideji, ki je tudi žal rodila nekoliko sadu. Tedaj je zavzela SLS separirani slovenski narod, ki naj ga obdaja kitajski zid, da se lahko razvija v prijetni bližini samogermanskega in italijanskega vpliva, da si na ta način ohrani »samostojnost« napram slovenskemu srbohrvatstvu. Nekaj let nato je SLS postavila drugo teorijo. Zavrgla je samoslovensko stališče in trdila, da pomeni avtonomija Slovenije samo neko upravno zahtevo samouprave Slovencev, ki bi najbolje odgovarjala našemu gospodarskemu in socialnemu stališču. Radi tega se je začela vezati z raznimi desperadnimi politiki na Hrvaškem in v Bosni ter tudi v Srbiji, dokler ni lani osnovala znani federalistični blok, ki je skupno z Radičem odklanjal vsako sodelovanje na vladi ali v državi, dokler se Jugoslavija pokorno ne parcelira in klerikalcem izroči Slovenijo. To je trajalo nekaj mesecev, dokler Radič ni pobegnil v inozemstvo. SLS je morala novo izpremeniti politiko. Zatekla se je v opozicijo, začela v parlamentu agitirati za sestavo opozicijskega bloka. Sedaj SLS ni šlo več za separatistične programe, ampak za enostavno državno oblast. Skupno z Davidovičevu grupo napada vlado, da jo zruši ne morda na avtonomističnem ali ustavnem vprašanju, ampak na zahtevi po »redu, miru, pravičnosti in zakonitosti«.

Danes poroča »Slovenec« iz Beograda, da se je opozicijski blok po hudem strahu zadnjega meseca in iz bojazni pred odločno politiko nacijske koalicije, znova povezal v organizirano enoto in da je kljub Radičevu boljševizmu pripravljen prevzeti državno oblast, toda ne, da bi menjal ustavo in vzpostavil avtonomijo Slovenije, ampak da bi ponižno »stopil na pot delovne vlade« in izvajal »točno opredeljen program reda, miru in zakonitosti«.

Ne moremo si misliti večje načelne, programatične in taktične nedoslednosti in neodkritosti, kakor jo vsebuje ta brzjojavka. Z bengalično lučjo osvetljuje vso dosedanje politiko SLS, ki že peto leto zapeljuje slovensko ljudstvo in mu pridiguje bližnjo avtonomijo, na koncu pa pristaja na »delovno vlado« miru, reda in zakonitosti.

Kako visoko stoji napram temu licemerstvu, neiskrenosti, nedoslednosti in nesposobnosti ideal jugoslovenskega

Pripravljenost parlamentarnih skupin za odločilno bitko.

Kralj je danes prispel v Beograd. — Otvoritev formalne krize prihodnji teden. — Nacionalni in opozicijski blok vztrajata pri svojih stališčih.

— Beograd, 11. julija. (Izv.) Snoči je prispela iz Ljubljane kratka brzjojavka, da je Ni. Vel. kralj Aleksander s kraljico Marijo in ostalim spremstvom zapustil Bled in se ob 18.30 z dvornim vlakom odpeljal iz Ljubljane preko Zagreba v Beograd. Kralj je prispel v Beograd kmalu po 9. danes dopoldne.

Vsi politični krogi, opozicija in nacionalni blok, pričakujejo z veliko nestrpnostjo nadaljnjega razvika notranjepolitičnih dogodkov. Oba tabora sta zavzela definitivno stališče, v kakšni smeri naj se notranja kriza krene in kakšna bo končna odločitev. Opozicijski blok vstraja pri svoji zahtevi, da se naj skliče izredno zasedanje narodne skupščine. Nacionalni blok zastopa mnenje, da poda vlada takoj po prihodu kralja v Beograd v svrhu razbistrenja politične situacije na korist državi in narodu takoj svojo demisijo in da kralj po parlamentarnih običajih konzultira voditelje posamičnih parlamentarnih skupin ter nato sam odloči smer, kako se naj uredi naše notranje razmere. Nacionalni blok bo še nadalje zastopal z vso odločnostjo mnenje, da se naj razpusti sedanja narodna skupščina in razpiše nove volitve, da se volilni mandat poveri nacionalnemu bloku. — Opozicija forsira tudi različne kombinacije za rešitev krize, tako še vedno koncentrično vlado, toda s pristav-

kom »brez Pašića in Pribečevića«.

Danes zjutraj še ni točno in sigurno, če kralj ostane danes dopoldne v Beogradu, ali takoj nadaljuje svojo vožnjo v Topolo, kjer se pokloni na Petrovo blagopokojnemu svojemu očetu kralju Petru Velikemu Osvoboditelju. Jutri se vrši v Topoli preprosta svečanost prenosa zemeljskih ostankov kralja Petra Velikega Osvoboditelja iz stare grobnice v novo grobnico, ki je pravo monumentalno delo. Po prenosu je v topolski cerkvi svečan parastos za pokojnim kraljem. Kralj se povrne nato v nedeljo zvečer iz Topole v Beograd, kjer ostane več dni.

V ponedeljek se prično posvetovanja, ki bodo zelo kratka, na kar bo sledila kraljeva odločitev. Nacionalni in opozicijski blok sta pripravljena na odločilno bitko, ki se bo izvajala prihodnji teden. Nekateri politični krogi naglašajo, da skliče kralj po svojem povratku iz Topole kronski svet, da čuje mnenje posamičnih ministrov o politični situaciji. Na Bledu je kralj zaslíhal le nekatere ministre. Kralj hoče zaslíšati ministrski svet kot celoto. Vsji člani vlade so edini v tem, da je edini izhod iz situacije: apel na narod. Kakor naglašajo vladni krogi, je vlada v tem vprašanju popolnoma solidarna in ne obstoje nikake difference.

Reparacijski problem in naši interesi.

— Beograd, 11. julija. (Izv.) V politični borbi vsa sredstva uporabljajo opozicijski blok in nacionalni blok, da naša vlada vkljub pozivu na londonsko konferenco ni storila ničesar, čeprav se bodo tam reševala najvitalnejša vprašanja naše države. Dejstvo je, da je zun. ministrstvo intenzivno zbiralo zadevni material, da so določeni delegati za londonsko konferenco, to sta londonski poslanik Mihajlo Gavrilović in član reparacijske komisije dr. Marko Gjurić Razun tega se

državnega in narodnega edinstva, kako neprimerno poštena in dosledna je politika stvarnega dela za gospodarstvo in kulturo, za pravni napredek, za konsolidacijo notranjega življenja, kakršno zagovarja koalicija nacionalnih strank! Tu živi pravi in nepokvarjeni idealizem, ki dela in se žrtvuje, da se ohrani mogočna stavba jugoslovenskega naroda in vsi stvari srečno bodočnost velike Jugoslavije.

sedaj potrjuje vest, da se zun. minister dr. Ninčić osebo udeležiti te konference, na kateri se bodo odločevale za nas važne zadeve. Zun. ministrstvo je tudi že izdelalo načrt navodil, kako ima delegacija postopati v Londonu.

Naša delegacija mora zastopati in vztrajati na stališču, da naš odstotek na reparacijah, ki jih dobje zavezništvo od Nemčije, ne more biti pod nikakim pogojem in v nobenem slučaju zmanjšani, ker je ta reparacijski odstotek v zelo tesni zvezi z gospodarsko obnovo naše države. Naša delegacija bo dalje tudi zahtevala, da mora Nemčija nam na račun reparacij še nadalje dobavljati različni material in stroje in natura. V kratkem ima Nemčija dobiti ves material, ki je bil že za nas določen.

To so glavne smernice navodil za naše delegacije. Delegacija bo tudi umela doseči s pomočjo ostalih zaveznikov primerne uspehe.

Kralj se je povrnil v Beograd.

— Beograd, 11. julija. (Izv. Ob 12.) Danes točno ob 9. uri dopoldne je prispel kralj z dvornim vlakom na beogradsko postajo. Na kolodvoru so kralja pozdravili min. predsednik Nikola Pašić, notr. minister dr. Milan Srškić in prom. minister dr. Svetislav Popović, dalje I. kraljev adjutant general Hadžić, dvorni maršal Damjanović in ostalo kraljevo vojaško spremstvo, kakor tudi upravnik mesta Beograda Manojlo Lazarević. Ker še ni bil pri rokah dvorni avto, se je kralj umaknil po izstopu iz salonskega voza v dvorno čakalnico, kjer je ostal okoli 15 minut v presrečnem razgovoru z min. predsednikom Pašićem, notr. ministrom dr. Srškićem in prom. ministrom dr. Popovićem. Po razgovorih se je kralj odpeljal takoj na dvor, kjer je želel, da se odpočije od dolge vožnje po železnici.

Kralj, kakor so sedaj ukrenjene dispozicije, ostane danes popoldne v Beogradu in se najbrže jutri zjutraj odpelje v Topolo oziroma na Oplenac na grob svojega blagopokojnega očeta kralja Petra. Svečanega parastosa se jutri na Petrovo udeležijo tudi min. predsednik Pašić, nekateri člani vlade ter visoki civilni in vojaški dostojanstveniki.

Borzna poročila.

Zagrebska borza.

Dne 11. julija. Sprejeto ob 13.

Devize: Curli 15.40—15.50, Pariz 432.50—437.50, Praga 251.75—254.75, New York 85.20—86.20, London 363.50—366.50, Milan 342.50—372.50, Dunaj 0.1204—0.1224.

Valute: dolar 84/8—85/4.
Efekti: Ljubljanska kreditna 220—250, Hrv. eskomptna banka 126—127, Kred. banka, Zgb. 123—130, Praštrediona 915—920, Slavenska banka 110—115, Eksploatacija 117.50—121, Drava d. d., Osijek 345, Sečerača, Osijek 1050—1060, Iisid d. d. 62—63, Gutman 780—790, Slaveks 280—290, Slavonija 97—99, Strojne tov. 202, Trboveljska 525.

INOZEMSKÉ BORZE.

Curli, 11. julija. Sprejeto ob 13. Devize: Beograd 6.55, Praga 16.27, Dunaj 0.00785, New York 553.50, London 24.06, Pariz 28.25, Milan 23.57, Berlin 1.32.
— Trst, 11. julija. Predborza: Beograd 27.475—27.335, London 101.90—102.10, Pariz 119.75—120, New York 23.45—23.50, Curli 422.50—424, Dunaj 0.0331—0.33, Praga 69.25—69.75.

— Dunaj, 10. julija. Devize: Beograd 825—829, London 308.200—309.200, Milan 3032—3044, New York 70.935—71.185, Pariz 3627—3643, Praga 2091—2101, Curli 12.795—12.845. Valute: dolar 70.460—70.860, dinar 819—825, lira 3045—3065, češka krona 2083—2099.

DR. IVAN ROBIDA:

26

Rože ob potu.

France: (jo meri naenkrat nezaupno)
(bridko) Ah, ... ti se srdiš? ... (odmor)
Lucija! in nimaš ... zame ... rešilne besede?
Lucija! in mar ti ni moje nesreče in bede?
(strastno) In hočeš ostati?
Ne maraš bežati? — Lucija!
(Odmor.)
... in torej naj ... grem? —

Lucija: (izmučena, proseče)
Ne morem ... ne smem!
(Odmor.)

VII. prizor.

(Prejšnji, menih odpre vrata in gleda.)

France: (resignirano, grenko)
Prišel po nebesa sem ... pckla temo
(ogrne plašč, da se pripravi na odhod)

odnašam pa v duši strti ...
in če je življenje hotelo tako —
(trpko, mrko) saj bodiva združena v smrti ...
(seže po nož, a zagleda meniha, roka mu omahne; gre s povešeno glavo proti vratom)

Lucija: Ah! svoji nikdó
(tolazeče, resignirano, turobno)
ne more uteči usodi ...

Menih: (na pragu) ... Mir vam bodi!

France: (grenko) Mir? Da mir temè!
(Krohota je ubeži.)

Lucija: (v težki grozi) Francè! Francè!

Z A S T O R.

V. GOLGATA.

Morišče na Friškovecu. Na levi strani v ospredju »pisano znamenje« — zidan križ. Zada na desno grmado, pred njo oder, na kateri vodi par stopnic. Na odru kol, stolica, čok, vrvi, v tleh pred čokom par železnih obročev. pred njim z žaganjem napolnjena košara. Na desni spredaj mala kamenita klopica.

Na desni v ozadju par vodmotskih bajt, sicer pa razgled preko severnega, ljubljanskega, deloma z gozdni poraslega polja, z griči in predgorjem, tja na Savinske planine. — Zgodnje jutro.

1. prizor.

(Meščani, meščanke, ljudstvo iz okolice, čakajoče na spreved, v katerem ima priti obsojenka.)

I. meščanka: Kakó hladno,
je jutro.

II. » Mene kar mrazi ...

III. » Jaz vsa se tresem —

I. » Da z zobmi
šklepečeš!

1. meščan: Meni pa takó
se zdi: vaš mraz je strah samó

2. » ... Razburjenost ...

II. meščanka: O lahko dà!

I. » Mar ni to groze kraj? Vrvi?

II. » Vešal, koleša, ognja meča?

I. » Ta Friškovec?

III. » Za vse sveta
zaklade semkaj ne bi šla
po noči.

I. meščanka: Ahi, si ti boječal

III. » Že prav! A tukaj vendar straši ...
na teh s krvjó opitih tleh.

II. » Posebno v kvaternih nočeh.

2. meščan: (skrivnostno) Naj vam povem —
(pomigne, naj gre do stran)

II., III. meščanka: Besedi vaši
sledimo —

I., IV. meščanka: Dajte, govorite! —

2. meščan: Stopimo v stran — in poslušnite!
(umikajo se v stran; na njih mesto stopi druga skupina)

Med pogovorom odstopivše skupine pride na oder France v pomečkani, povajalne obleki, razkuštran, neprespan, z mračnim čelom, bled, vpalih lic, čisto propal; bulji pred se, lomi nervozno prste na rokah, sede, se zopet dvigne, zopet sede, napravi par korakov sem in tje, in obstane otopel v nemem obupu končno ob klopi.

Težka bitka v Londonu za reparacije.

Zanimiv govor Poincaréja v senatu o londonski konferenci in o Nemčiji.

— Pariz, 11. junija. (Izv.) Na večerajšnji seji senata je bivši ministrski predsednik Poincaré imel velik politični govor o važnosti londonske konference. Poincaré je v uvodu svojega govora najprej branil smernice svoje zunanje politike, ki je privedla do zasedbe Poruhirja in je bila usmerjena tako, da je pripravila Dawesove načrte in razgovor v Chequersu, za katerega je sam Poincaré vse pripravil. Dalje je Poincaré izjavil, da ni dopustno, da pride Nemčija na konferenco v London in se ne razpravlja o Dawesovem načrtu. Meseca februarja je bil Macdonald pripravljen obravnavati poleg reparacijskega vprašanja tudi vprašanje medzaveznih dolgov, kar je pa sedaj opustil. Poincaré je za tem na dolgo in široko razpravljalo o Dawesovem načrtu ter je pripomnil, da je mogoče pozvati Nemčijo v London le, da podpiše protokoli, tako bo in nemški podpis več, drugega se ne bo ničesar doseglo. Z Nemčijo se ne sme boljše postopati kot

se postopa z zavezniki. Od nje je treba zahtevati, da odgovori z »da« ali »ne«. Če bo Nemčija na konferenci začela šele razpravljati, tedaj ne ostane od načrta izvedenec prav ničesar.

Koncem svojega govora je Poincaré naglašal, da je bilo vse premalo storjeno za jamstva glede varnosti Francije, garancijska pogodba bi pa morala biti spojena z vojaško konvencijo, kakršnega mnenja je bil prvotno Macdonald.

Na londonski konferenci je zaključil Poincaré, se bo pač bila težka bitka, v kateri bo šlo za to, da se ohrani načela reparacij. Nemčija je podpisala mirovno pogodbo, sedaj hoče ta podpis umakniti, ker noče več nositi odgovornosti za vojno. Končno je Poincaré pozval Francijo k vstrajni borbi proti Nemčiji.

Poincaréju je senat čestital in danes namerava Herriot odgovoriti na njegova izvajanja.

Pred odločilnimi političnimi dogodki.

— Beograd, 11. julija. (Izv.) Danes je politična situacija dospela v fazo pričakovanja važnih in odločilnih političnih dogodkov. Min. predsednik Nikola Pašić je takoj po sprejemu kralja na kolodvoru in po prisrčnem razgovoru v dvorni čakalnici odšel v svoj kabinet min. sveta, kjer je ukrenil vse potrebno za sklicanje zelo važne seje ministrskega sveta. Min. svet se je sestel na posvetovanja ob 11. dopoldne in seja bo najbrže trajala do 13. popoldne ali pa morebiti še dalje. Brezdvomno je, da se bodo prihodnji teden odigrali važni politični dogodki. V narodni skupščini se je danes dopoldne pojavilo več vodilnih parlamentarcev. Ljuba Davidović se je dalj časa dopoldne razgovorjal s predsednikom narodne skupščine Ljubo Jovanovićem.

Trgovinska pogajanja z Madžarsko.

— Beograd, 11. julija. (Izv.) Trgovinska pogajanja z Madžarsko, kakor je bilo že včeraj javljeno, so definitivno odložena do začetka meseca septembra. Včeraj je bila plenarna seja v veliki dvorani zunanjega ministrstva. Navzoči so bili dr. Perić, predsednik naše delegacije z vsemi člani in strokovnjaki ter predsednik madžarske delegacije baron Vodyanar z madžarsko delegacijo. Po oficijelni otvoritvi seje so bile takoj podpisane že izdelane in parafinirane konvencije, in sicer:

1. konvencija o železniškem prometu med našo državo in Madžarsko,
2. konvencija o režimu voda in
3. konvencija o dvojnem obdavčenju.

Podpisan je bil tudi protokol o zaključku sedanjih pogajanj in o njih rezultatih. Po končanih formalnostih je predsednik dr. Perić imel kratek govor, v katerem je naglašal željo, da se doseže v vseh vprašanjih med obema državama sporazum in da se upostavijo normalni dobri odnosi sosedstev. Baron Vodyanar se je zahvalil jugoslovnski delegaciji za izkazano gostoljubje in konstruktivno postopanje, izrazujoč obenem nado, da bo nadaljna konferenca meseca septembra omogočila popolno zblizanje obeh držav. Konferenca je bila odložena iz tehničnih razlogov, ker je potreba zbrati nadaljnji material za sklenitev trgovinske pogodbe z Madžarsko.

Madžarska delegacija s predsednikom Vodyanarjem je danes odpotovala v Budimpešto.

Tretja internacionala proti reparacijam.

— Rim, 11. julija. (Izv.) Iz Rige javljajo o zaključitvi kongresa tretje internacionalne, katerega sta se udeležila tudi Rikov in Kalenin, še nekatere podrobnosti: Kongres je sprejel dolgo in podrobno poročilo o svetovnem gospodarskem položaju. Na podlagi tega poročila je kongres izdelal zelo obsežen manifest na ves svetovni proletarijat, ki pripada tretji internacionali. Manifest poziva proletarijat na odločilno borbo proti novim kapitalističnim sistemom, ki nosijo nedolžno ime »izvedeniško poročilo«. (Mišljeno je Dawesovo poročilo o reparacijah). Manifest veli proletarcem.

»Vaša edina rešitev je v nespravljivi vojni proti načrtu izvedencev, proti njega začetnikom in braniteljem! Očistite pot socialne demokracije, porazite buržuazijo in pripravljajte stvariti sovjetske federativne države v vsej Evropi!«

Manifest dalje poziva proletarsko mladino, da v velikem številu vstopa v

kapitalistično vojsko, vrši tam propagando in pripravlja orožje proti buržuaziji in socialni demokraciji. Pripravlja naj borbo na železnih, v municijskih tovarnah, v vojski in mornarici, povsod naj pripravila pot za odločilno bitko.

TRGOVINSKA POGAJANJA Z ITALIJO.

— Beograd, 11. julija. (Izv.) Včeraj je bila plenarna seja naše in italijanske delegacije, ki je obravnavala trgovinsko pogodbo. Pogajanja bodo skoraj končana. Odstranjene so vse težkosti ter je opažati znaten napredek. Trgovinski del gospodarske pogodbe bo končan koncem tega tedna.

Interesi našega vinarstva so popolnoma zavarovani s tem, da je zbrana in uvozi italijanskih vin.

ITALIJA POZDRAVLJA LONDONSKO KONFERENCO.

— Rim, 11. julija. (Izv.) Po poročilu oficijozne »Stefanie« sta včeraj angleški poslanik in francoski poslovni odpravnik izročila istočasno enako se glaseči notii obeh vlad ministrskemu predsedniku. Notii javljata vsebino razgovora pariškega sestanka med Herriotom in Macdonaldom. Italijanska vlada je vesela, da je došlo med Londonom in Parizom do soglasja in bo italijanska vlada dala svoji delegaciji natančna navodila za skupen nastop zaveznikov.

NEMIRI NA BOLGARSKEM.

— Sofija, 10. julija. (Izv.) Z ozirom na nemire v južni in vzhodni Bolgarski javlja uradno poročilo, da so nastali v okolici Burgasa nemiri, ki so jih izvajali tamošnji kmetje. Iz Burgasa je bil odposlan baon pehote, ki je vzpostavil red. Na več krajih je prišlo do spopadov med vojaštvom in upornimi kmeti. Vodja bolgarskih kmetov Jančev je bil ubit. Bolgarska vlada je odredila zaplenitev opozicijskih listov. Prepovedani so posebno vsi zemljoradniški listi.

LONDONSKA KONFERENCA IN BISTVENE TEŽKOČE.

— London, 10. julija. (Izv.) V spodnji zbornici je vprašal bivši ministrski predsednik Baldwin Macdonalda, kakšne rezultate lahko objavi o pariškem sestanku, na kar je Macdonald izjavil, da se je na sestanku obravnaval položaj, ki je nastal s sklicanjem konferenčne zaveznikov v London, da so se pojavili trenutki, ko je bila ta konferenca ogrožena, vsled česar je smatral za umestno odpotovati v Pariz in osebno odstraniti vse ovire. Angleška vlada se je potrudila in s skrajnim naporom dosegla, da stopi v najkrajšem času v veljavno načrt strokovnjakov. Nevarnost je bila, ker so nekateri trdili, da bodo s sprejemom in odobenjem Dawesovih načrtov razveljavljena določila versailleske mirovne pogodbe. Odstranjen so bile v tem pogledu vse difference.

REVOLUCIJA V SAO PAULO.

— Rio de Janeiro, 10. julija. Revolucija, ki jo je vodil v Sao Paulo potrgal vse telefonske in brojavne zveze. Zabarikadirali so se v predmestju Luz. Vlada je odposlala nad revolucionarje 10.000 mož broječo vojsko, ki oblega vojašnico revolucionarjev v predmestju Luz. Aeroplani uspešno delujejo. Revolucijonarji se morajo udati.

VELIK POŽAR V MESSINI. Malomarnost italijanskih oblasti.

— Mesina, 11. jul. (Izv.) Včeraj, kmalu po 12. je velik požar, ki je nastal v leseni ljudski šoli, uničil šolo, leseno poslopje gimnazije, leseno cerkev in nad 250 lesenih barak, v katerih so prebivali messinski prebivalci, ki so bili prizadeji po velikanskem potresu pred 16 leti. Brez strehe je ostalo nad 1500 oseb, 30 oseb je zelo težko opečenih.

— Rim, 11. jul. (Izv.) Velikanski požar v Messini komentira opozicijski tisk s političnega vidika ter ugotavlja malomarnost vlade, da ni do danes po-

skrbela za gradnjo drž. poslopij in šol, cerkve in ostalih hiš, ki so bile porušene povodom katastrofalnega potresa pred 16 leti, ko je bilo vse mesto ena sama razvalina. Fašistovska vlada razsipa denar za razne nepotrebne stvari in organizacije, nima pa denarnih sredstev, da bi gradila drž. poslopja v Messini in hiše prebivalstvu. Milijoni gredo za narodno milico, a za messinsko prebivalstvo se oblasti ne brigajo.

AMERIKA IN LONDONSKA KONFERENCA.

— Washington, 11. julija. (Izv.) Ameriška vlada je pozvala poslanika Zjedinitih ameriških držav v Berlinu Hugtona, da se nemudoma vrne na svoje službeno mesto z ozirom na bližnjo londonsko konferenco. Ameriški listi demantirajo poročila in izjave, da bi se Amerika oficijelno udeležila konference v Londonu.

Politične vesti.

— Kaj je klerikalizem? Odgovor na to vprašanje najdemo v članku, ki ga je napisal A. Knižek povodom zborovanja češkoslovaških učiteljev-legionarjev v »Narodnem Osvobození«. Knižek pravi: Klerikalizem je zloraba verskega v politične namene, v polastitev politične moči in premoženja, stremeljenje za nadvlado cerkve nad državo. Klerikalizem se more zapisati samo tisti, ki prave vere sploh nima. Kdor se je naučil razumevati Kristusove nauke, ne bo nikdar klerikalec. Klerikalizem je prava karakteristika rimsko-katoliške cerkve. Zaman bi ga iskali v tolikem obsegu med drugimi verskimi družbami, ki jim gre res za vero in moralno vzgojo v duhu svoje vere, nikakor pa ne za osiguranje blagostanja cerkvenih veljavkov na račun vernikov in drugovercev, kakor je bilo in je to povsod, kjer vlada v državi katoliške cerkev, ki je bila in ostane vedno politična stranka, čije cilje je obvladati situacijo za vsako ceno. (Jezuitsko geslo: namen posvečuje sredstva!). Rimsko-katoliška organizacija je s svojim despotičnim rimskim poglavarjem najbolj črna internacionala na svetu. Če bi bil Masaryk s svojimi legijami poslušal Rim, ki je nam zapovedal, naj se podvržemo Avstriji, bi nas bila prošla stoletja zbrisala z evropskega zemljevida. Zato je moral naš voditelj (Masaryk) l. 1915 v Ženevi proglasiti: »Rim mora biti sojen in obsojen!« Moravski pater in bivši poslanec Tvaružek nam to dokazuje. On je izjavil na klerikalnem shodu: »Bodimo odkritosrčni, saj smo sami; izid te vojne je nas razočaral. Mi, naša stranka, smo bili odločno za habzburško dinastijo, za Avstrijo. Nesreča je, da smo se v tem slučaju zmotili.« Ta definicija je točna. Češkoslovaško mnenje o klerikalizmu je tudi naše mnenje. Češkoslovaški klerikalci so do pičice enaki našim.

— Hinavci je naslov uvodnika, v katerem pere današnji »Slovenec« dr. Korošca in svojo vest. V tem uvodniku skuša pokazati vse hujskače in demagoge, ki so zadnje čase dvignili v njegovem in komunističnem taboru glave, v luči nedolžno preganjanih ovc, ki se morajo samo braniti, samo misliti, mnogo misliti in odgovarjati na udarce s protudarci. »Slovenec« pravi, da so začeli ljudje samo misliti in da so taki ljudje po Shakespearju nevarni. Če bi ljudje pri nas res mislili z lastnimi možgani, ne pa po navodilih klerikalne gošpode, bi bilo vse drugače. Nevarni niso tisti ljudje, ki mislijo in sodijo samostojno, temveč tisti, ki dopuščajo, da jim diktirajo misli in prepričanja drugi, ki se puste voditi za nos. S tako indiferentno in nezavedno maso lahko klerikalni uganjanje svoje komedije. Zalostno je, da naše ljudstvo ne zna samo omisliti, ker če bi znalo, bi ostali klerikalni tigri kmalu pastirji brez črede. »Slovenec« zna tudi modrovati. Pravi namreč, da rodi udarec včasih tudi protudarci, oziroma, da odpor v meni rodi tisti, ki je udaril prvi. Kdo pa je udaril v Trbovljah prvi? In kako se more »Slovenec« zgražati nad pozejšim protidarci, ko vendar sam priznava, da je v gotovih slučajih protudarci umesten in upravičen? Tu šepa vsaka logika. Imenitno skuša »Slovenec« zagovarjati dr. Korošca. Pravi namreč, da začetnik državljanske vojne ni tisti, v čegar glavi se je tako misel rodila, ampak tisti, ki jo je z nastilvil, proti kateri ni druge zaščite izzval (podčrtal »Slovenec«). Začetnika ruske revolucije torej nista Ljening in Trockij, dasi ves svet ve, da sta ta dva demagoga nahujskala petrogradske delavce in vojaštvo na upor. Če bi ne bilo v Rusiji glave, v kateri se je rodila misel o revoluciji, bi ne bilo ruske revolucije. Pa tudi če bi bilo res, kar trdi »Slovenec«, si dr. Korošec ne more umiti rok. Kdo pa izliva pravičen odpor proti sovražnikom našega narodnega edinstva? Kdo je kriv, da smo zabredli v notranji politiki tako daleč, da visi nad nami nevarnost krvavih konfliktov? Ali nimajo tega na vesti klerikalci, ki se s svojimi brezdomovinskimi zavezniki neprestano posmehujejo nad nacionalnim čutom

in izvajajo odpor proti pogubni politiki, ki hoče postaviti med nami in Srbi zid? Kdor seje veter, žanje vihar. To naj si klerikalci dobro zapomnijo, in če jim usoda nakloni, da bodo morali odgovarjati za svoje zločinsko razdiralno delo, naj nikar ne zvrčajo krivde na druge. O hinavstvu, ki gleda iz »Slovenčevega« uvodnika in ki izvira iz klerikalnega junaštva, kakršnega poznamo iz prakse, pa ni vredno govoriti. Oboje je dobro znano.

— Stjepanu Radiću povratek na Dunaj uradno zabranjen. Avstrijski poslovni odpravnik na našem dvoru Hoffinger je včeraj posetil notr. ministra dr. Milana Sršića ter mu uradno sporočil, da je avstrijska vlada Stjepanu Radiću prepovedala prilož na avstrijska tla.

— Moskva poziva bolgarske kmete na upor. Moskovski odbor kmetске internacionalne je izdal te dni dva manifesta. Prvi je naslovljen na kmete in kmetice vsega sveta pod geslom: »doli z vojno!«. Manifest kliče v boj proti mednarodnemu oboroževanju in proti nadvladi tujcev v kolonijah. Ta manifest so podpisali zastopniki sovjetske Rusije, Poljske, Nemčije, Francije, Češkoslovaške, Bolgarije, Kitajske, Skandinavskih držav, Mehike, Japonske in Amerike. Drugi manifest velja bolgarskim kmetom in je v zvezi z atentatom na Petkova. Manifest poziva na borbo

Dr. L. Léonard:

V prečiščenje pojmov.

3. Korupcija.

Dokler smo živeli pod Avstrijo, ni bilo govora o korupciji. Godrnjali smo samo, da »amtsschimmel« ni za nič, šele v poslednjih časih smo postali toliko drzni, da je bilo mogoče zapisati, da ta ali oni minister ni za nič — a to šele potem, ko so se začela nekoliko demokratizirati tudi najvišja mesta in je slučajno tudi ta ali oni, ki ni imel modre krvi, mogel obdržati zlati trak. V naši državi pa ni ne modre krvi, ne zlatih frakov, a se neprestano vpije in piše o korupciji.

Mar v Avstriji ni bilo korupcije? Mar je korupcija samo tam, kjer ni modre krvi in zlatih frakov? Ali je modra kri in zlati trak sirup, ki ubija bacile korupcije?

V prejšnjih časih se je v slovenskem časopisju, predvsem v »Slovincu«, zelo velikokrat pisalo o korupciji, ki vlada v francoskih vladinih krogih in francoske vlade predstavljalo kot strašno korumpirane. A nikdar se ni pisalo o korupciji v Nemčiji, če tudi so prodirale v svet stvari, ki bi pričale, da je »nekaj gnilega v danski državi«.

Svetovna vojna pa je pokazala nekoliko prikazen. Francozi so se tolkli na bojiščih z neprimernim junaštvom, požrtvovalnostjo in vstrajnostjo. Bili so pripravljani, da žrtvujejo vse in raje vsi poginejo, kakor pa dovolijo, da njihova domovina pride pod neprijateljsko oblast. Srbi so vzdržali naprej carinsko vojno, potem so imeli balkansko vojno, albansko vstajo in nazadnje svetovno vojno, v kateri so vzbudili občudovanje vsega sveta. Jasnó je torej, da francoski in srbski narod nista bila tako korumpirana, kakor se je pisalo, kajti pokvarjeni narod ne more vršiti takih del. Jasnó je pa tudi, da vladni krogi in Francoskem in v Srbiji niso mogli biti korumpirani, kajti v demokratiški državi je nemogoče, da bi zdrav narod imel korumpirano vlado, ali korumpiran narod zdrav vlado. Jasnó je tudi, da bi francoski ali srbski narod, tudi če bi bil zdrav, ne mogel izvršiti takih del, če bi bili vladajoči krogi popolnoma pokvarjeni.

Z druge strani pa se je pokazalo v vojni, da je bilo v Avstriji med najvišjimi krogi zelo veliko korupcije.

Torej ni bilo tako, kakor bi človek sodil po pisanju časopisja. A tudi ni mogoče reči, da je časopisje namenoma lagalo. Stvar se da razložiti na sledeč način:

V zemli, kjer vlada demokracija, je celo javno življenje odprto pred svetom. Ljudje, ki stoje na vodstvu, so vidni od celega sveta, vsakdo jih lahko kontrolira. Ta kritika gre lahko predaleč. Oseba na mrznja, politična strast, koristoljublje itd. lahko zapeljuje, da je kritika pretirana, krivična, lažniva. Demokracija ima tudi v tem ozirom svoje slabe in dobre strani. Dobra stran je v tem, da onemogočava trajno in globoko korupcijo na vodočih mestih. Voda, ki stoji, se usmrači, če je pa v neprestanem viharju, ostane vedno sveža.

Kjer ni demokracije, ni kritike. Vodilne osebe so daleč od ljudstva in od javnosti in njihovo delo se ne more kontrolirati in kritizirati. Ako vzamemo v roke stare naše knjige, Valvasorja ali protestantske spise, vidimo, s kakšnim spoštovanjem se je takrat gledalo ne samo na grofe, nego celo na najmanjši, »die vom Ritterstand. Človek ni vedel, koliko najspoštivejših izrazov bi mu dal. A o kakšni kritiki ni moglo biti govora. A vendar ti grofi in plemiči niso bili boljši in svetejši kot sedanjí, najbrže celo slabšeji, ker so bili bolj surovi! Stari Bleiweiss v svojih »Novicah« ni imel onega najvrednejšega spoštovanja do

proti Cankovi vladi, hvali Stambolijskega, Daskalova, Popova, Sikirova in ostale zemljoradniške voditelje. Bolgarske kmete poziva moskovska internacionala na upor proti današnjemu režimu, ki naj ga nadomesti delavsko-kmetiska vlada. Manifest je podpisalo predsedstvo mednarodnega kmetškega sveta.

— Nov sovjetski poslanik v Pragi. V Prago je prispel novoimenovani poslanik SSSR Antonov Ovsejenko, ki izroči te dni prezidentu Masaryku svoja pooblastila. Češkoslovaški tisk simpatično pozdravlja novega sovjetskega zastopnika ter omenja, kako je Ovsejenko začetkom l. 1918 kot vrhovni poveljnik rdeče armade na Ukrajini prijateljsko sodeloval s češkoslovaškimi legionarji, ki so se takrat skupno z boljševiki borili proti Nemcem.

— Bivanje zunanjega ministra na Dunaju. Po poročilih dunajskih listov ostane zun. minister dr. Ninčić po končani praški konferenci dva ali tri dni na Dunaju ter bo z zveznim podkancelarjem dr. Frankom in ministrom zun. del dr. Grünbergerjem razmotrival vse, obe državi zadevajoča aktualna vprašanja in obravnaval tudi nekatere spore, ki se tičejo glede zaščite naših narodnih manjšin v Avstriji. Na dnevni red pridejo tudi vprašanja gospodarskega značaja.

vsake kapljice modre krvi, toda on ni še ni mogel predstavljati, da bi bilo mogoče od visokega uradnika, ki predstavlja apostolsko veličanstvo, kaj zahtevati, ali ga kritizirati. Mogoče mu je samo vdano predložiti želje in prošnje. On lahko naredi pomoto, toda ne more vedoma delati slabo in ne more biti korumpiran. V poslednjih časih smo napredovali toliko, da smo si upali navadnega okrajnega glavarja napadati, kritizirati in mu očitati vse mogoče. Ostro se je začelo pisati celo o ministrih, toda šele potem, ko so se vrinili med nje moške, ki niso imeli modre krvi.

Korupcija je na svetu vedno in povsod, včasih več, včasih manj. To spada k nepopolnosti človeške prirode. Korupcija vodilnih oseb se v demokratičnih državah lahko vidi in svobodno kritikuje, v fevdalnih državah je pa bolj zakrita v nepristopne višine, a če se opazi, se ne sme kritikovati. Zbog tega vidimo, da se po vseh demokratiških državah pojavljajo korupcijske afeze, v fevdalnih državah pa o njih ni moglo biti niti govora. To vidimo sedaj tudi n. pr. v Češki, v Poljski itd. V demokratiških državah se govori in piše o korupciji veliko več, kakor je je, v fevdalnih državah niso mogli priti v javnost niti najbolj kričeči slučaj. Ako bi se na pr. v Avstriji zgodili slučaj, kakor so se nedavno na Češkem, bi se o njih samo namigavalo v najvišjih krogih.

Ce se torej mnogo govori in piše o korupciji, je znak, da imamo mnogo demokracije in demokracija sama je pomoč zoper korupcijo.

V demokratiški državi je nemogoče, da bi se trajno in globoko zajedla korupcija drugače, kakor če je korumpiran ves narod. Tak narod in taka država bo pa kmalu sama začela propadati. Ako pride na vodilno mesto človek, ki je nepošten oziroma ki je na svojem mestu postal nepošten, bo izzval proti sebi kritiko nasprotnih strank. Če je očitjanje upravičeno in dokazano, se bo kmalu sam umaknil iz javnega življenja in predal drugim, bolj mirnim in koristenim poklicem. Ako tega ne bo hotel, ga bo prisilila stranka, da ne trpi cela stranka zaradi njega. Ako stranka bi ne imela te moči, da se prečišči, bo propadla, ker se ne bo mogla braniti pred narodom, ki je slednjič najvišji sodnik. Take slučaje vidimo po demokratiških državah neprestano. V absolutističnih in fevdalnih državah pa kaže zgodovina, da so često bili ministri do smrti močnejši, ki so bili največji nesposobnejši in nepoštenjaki.

Seveda ima pa demokracija tudi to zlo, da se v nji iz politične strasti, osebne sovraštva in iz drugih vzrokov dolgi korupcije marsikdo, kateremu se ne more očitati ničesar. Tu je slednjič stvar naroda, da zna preceenjati, če so očitanja utemeljena, ali pa neosnovana. Proti neosnovanim očitanjem si pri našem demokratiškem javnem redu brez pomoči in zaščite. Ako te v časnih napade v primerno zaviti obliki, ga ne moreš tožiti. Ako te napade izza hrbta drugega človeka, n. pr. v listu, katerega podpisuje narodni poslanec kot uradni, ne moreš istotako ničesar. Ako napade na popolnoma odkrit način, ko tožiš. A slučaji, da bi s tožbo dosegel željeni uspeh, so silno redki. Ka pomagala, ako je slednjič neki obsojen človek, ki je samo slamatni možiček, obsojen na nekoliko dinarjev. Naredil si mu samo željeno reklamo. Med tem pa napadejo od raznih drugih strani in moral bi se neprestano otepati s sodnjami, če bi hotel na ta način braniti svojo čast.

(Konec prih.)

Sokolstvo.

Slovenski javnosti!

Vsem bratom in sestram!

Nasha tekmovalna vrsta, broječa osem telovadcev in štiri namestnike, se je z reprezentanti in sodniki danes v soboto ob 5.24 odpeljala v Pariz na Olimpijado, kjer se bo bila ljuba borba za svetovno prvenstvo na telovadnem polju.

Brez vsake podpore je Jugoslovensko Sokolstvo iz lastnih sredstev poslalo svoje borce v ta boj, edina podpora, ki smo jo prejeli od Olimpijskega odbora v Zagrebu, je obstojala v srečkah. Te pa smo dobili šele v poslednjem času, ko je bila že vsa Jugoslavija poplavljena ž njimi.

Apelujemo na Sokolstvo in Sokolstvu naklonjeno občinstvo, da marljivo sega po teh srečkah, katere so na razpolago v uradnih prostorih vseh sokolskih društev, v Ljubljani pa tudi pri blagajnah denarnih zavodov.

Nasi bratje so doprinele ogromne žrtve v telovadnicah, vseh nas dolžnost pa je, da prispevamo po svojih močeh z denarnimi sredstvi v kritje stroškov.

Dan žrebanja, ki še ni določen, objavimo pravočasno.

Zdravo!

Starešinstvo Jugoslovenskega Sokolskega Saveza.

— POZIV! Vsi, ki so se priglasili za potovanje z sokolsko olimpijsko vrsto v Pariz, naj bodo v soboto dne 12. t. m. ob tričetrti na 5. jutraj na glavnem kolodvoru. — Starešinstvo Jugoslovenskega Sokolskega Saveza.

PROSLAVA 20-LETNICE SOKOLA NA JESENICAH.

Za našo divno Gorenjsko se bliža velik praznik. Agilno sokolsko društvo na Jesenicah praznuje jubilej svojega 20letnega neumornega dela.

Jesenjski Sokol, eno najagilnejših društev v naši državi se temeljito pripravlja na ta svoj velik praznik. Vsi odseki so v permanenti, na zletnem prostoru se pripravljajo lepo mejeno telovadišče, postavljajo se pavilioni itd., skratka, vse je v najlepšem teku. Jesenice same se bodo odele v praznično obleko, da pozdravijo mile nam došle brate in sestre.

Četrtič je slovensko sokolstvo v pohodu na Jesenice, prvič zlet Slovenške sokolske zveze leta 1905, drugič I. zlet G. S. Z. na Jesenicah leta 1910. In tretjič slavnostno razviti družbenega prapora leta 1914 tik pred izbruhom svetovne vojne, v dobi tuge in trpljenja.

Pred 20 leti je marsikdo prerokoval, da je jeseniškemu Sokolu usojena le kratka doba življenja, vsepovsod se je člane Sokola zaničevalo ter zapostavljalo, vse to pa je članstvu dalo novih sil, novih probud do še intenzivnejšega dela. Člani jeseniškega Sokola so šli neustrašeno naprej, brez ozira na levo in desno, ker so že naprej uvideli spas jugoslovenstva le v lastni svoji svobodni državi.

Ni ga kraja v naši prelepi Gorenjski, ni ga večjega kraja v Sloveniji, kjer ne bi jeseniški Sokol pokazal sadov svojega smotrnega dela, ni bilo župne in savezne tekme, da bi društvo ne poslalo svojih korjenastih borcev, ni bilo narodnih manifestacij, da bi manjkalo bratov z Jesenic. Tudi v krvave boje so posegli člani jeseniškega društva, ako se je šlo za obstoj naših sokolskih Jesenic ter naše mlade države.

Ponosno, kot čil mladenič, stopa naš Sokol ob svoji 20letnici, pripravljeno na vse, v vseh odsekih življenja, telovadnica pa tako polna kot še nikdar, veselje je videti vitke mladeniče, kako se urijo in vežbajo za tekme in nastope. — Veselje je videti starejše brate in sivolase može, kako vežbajo proste vaje. — Ponos jim žari iz oči, da morejo pokazati ob 20letnici družbene zgodovine, da so Sokoli in da s tem dokumentirajo smisel sokolskega dela, ki gre vedno le skozi telovadnico.

Vso napredno slovensko javnost pa opozarjamo na ta sokolski jubilej, kateri je spojen z zletom Gorenjske Sokolske župe, in parola vseh pristašev sokolske misli naj bo:

»V nedeljo dne 13. julija 1924 vsi na Jesenice!«

Nobena moč, nobena sila
Ne bode naša ugonobila.
Ker trdni smo sinovi Slave
Sokoli, na obali Save.

ZDRAVO!

— Okrožni zlet v Domžalah. Ljubljanski Sokol poziva svoje članstvo, da se udeležijo obveznega okrožnega zleta v Domžalah v nedeljo dne 13. tm. Telovadci gredo v Domžale jutraj ob 7.55; ostalo članstvo pa s popoldanskim vlakom ob 14. Izkaznice za polovično vožnjo se dobivajo v odborovi sobi v Narodnem domu v petek in soboto od 19. do 20. zvečer. Zdravo!

Socijalni vestnik.

BORBA PROTI STANOVANJSKI MIZERIJI.

V vseh državah, ki so se udeležile svetovne vojne in ki čutijo njene težke posledice v obliki zastopa v normalnem gospodarskem razvoju, je nastala slasti v večjih mestih tudi stanovanjska kriza. V večjih mestih vseh držav, tudi tistih ki so v vojni največ trpela se je prebivalstvo po vojni zelo pomnožilo. Ta pojav je posledica splošnega gospodarskega zastaja, ki sili nižje in srednje sloje, da si iščejo zasluzka tam, kjer je središče industrije in trgovine tj. v velikih mestih.

V Bolgariji je stanovanjska kriza najlepše izražena v tabeli podatkov o gradbeni akciji in ljudskem številu s dne 31. XII. 1900 Glasom te tabele se je v Bolgariji v vseh večjih mestih in trgih prebivalstvo pomnožilo od leta 1900 tako, da je pomanjkanje stanovanjskih hiš zelo veliko. Zlasti občutna je stanovanjska beda v Sofiji, ki je po vojni središče političnega, kulturnega in gospodarskega življenja Bolgarije. Pred vojno je imela Sofija vsako leto povprečno 500—1000 novih stanovanj, od leta 1910—1912 pa celo 1000—1500. Od leta 1913 je ta prirastek skoro popolnoma odpadel. Šele leta 1919 so začeli znova zidati stanovanjske hiše. Leta 1919 je dobila Sofija 145 let 1920 314, leta 1921 1100, leta 1922 1796 in leta 1923 okrog 1600 novih stanovanj. Letos se bo zidalo nekoliko manj kakor lani.

Pomanjkanje stanovanj onemogoča izvajanje zakona o povpraševanju in ponudbi ter o pravičnih cenah tj. izenačenje med povpraševanjem in ponudbo tako, da bi namenska odgovarjala cenam živih in industrijskih izdelkov. Dokler ne bo mogoče izenačenje, je potrebno, da posežejo v stanovanjske razmere državne oblasti. To misel je sprožil nedavni kongres v Erfurtu, kjer so Nemci razpravljali o stanovanjski krizi. Na temelju referata predsednika monakovskega stanovanjskega urada je kongres naglašal, da zadnjenega stanovanjskega zakona, ki štiti najemnike in podnajemnike ni mogoče za enkrat odpraviti. To bo mogoče šele takrat, ko se najemniki v starih hišah prilagode prilagoditvi v novih hišah. Samo pod pogojem, da se znova zopet normalno zidanje stanovanjskih hiš, bo mogoče razveljaviti stanovanjski zakon. Pri tem pa kongres seveda ni vpraševal glavnega momenta. Stanovanjski zakon z vsemi slabimi posledicami je namreč največ kriv, da nihče neče zidati novih hiš.

Ugodni rešitvi stanovanjske krize potom obsežne gradbene akcije se je najbolj približala Angleska. Tam je parlament odobrila zakon ministrstva narodnega zdravja o zidanju 2 in pol milijona novih stanovanjskih hiš, ki morajo biti zgrajene v 15 letih. Sredstva daje država in občine v razmerju 2:1. Doselej je dala država v ta namen samo 278.000 f. št. občine pa 135.000. Toda te vsote bodo hitro narasle in dosežejo 1.193.300.10.130.000 f. št. iz državne blagajne in 5.310.000 f. št. občinskih sredstev. Angleski gradbeni načrt predvideva za leto 1925. 90.000 novih stanovanjskih hiš, za vsako poznejše leto pa 255.000. Minister narodnega zdravja Wheatley je povodil debato o predloženem zakonu v parlamentu naglašal, da se takoj zniža število bolnikov in brezposelnih, čim se zboljšajo stanovanjske razmere. Obenem s to važno socijalno akcijo pa deluje na Angleskem na to, da se zniža cena stavbenega materiala. V to svrhu je bil izdan zakon, ki daje organom ministrstva trgovine pravico, da kontrolirajo cene stavbenega materiala na ta način, da zahtevajo na vpogled vse račune in korespondenco dotičnih gradbenih podjetij, o katerih se ve, da zahtevajo pretirane za stavbeni material. Tako podjetja kaznuje država z občutno denarno globo. Če se podjetje neče ukloniti zadevnim odredbam in če noče prodajati materiala po nastavljeni cenah, imajo državni organi pravico vzeti jim material po določenih cenah.

V Franciji so stanovanjske razmere zelo neugodne. Zasebniki in privatna podjetja večinoma ne morejo zidati novih hiš, ker je material zelo drag, država pa tudi nima zadostnih sredstev, da bi preskrbela stanovanja vsaj svojemu uradništvu. Državna banka je sicer dovolila v ta namen 850 milijonov frankov kredita, toda od te vsote se je porabilo zadnja štiri leta samo 380 milijonov frankov. Previsoke cene stavbenega materiala onemogočajo vsako količnik izdatnejšo borbo proti stanovanjski mizeriji.

V Avstriji in Madžarski so posvetili največ pozornost smotnemu in praktičnemu momentu, ki igrajo pri novih hišah v gotovem oziru važno vlogo. Vsaka nova stanovanjska hiša mora biti zgrajena tako, da ima čim več zračnih in higijeničnih zahtevam odgovarjajočih stanovanj. Na Madžarskem so izdali končno poseben zakon, ki naj bi pospeševal zgradbo zidanih novih hiš. Uvedena je tudi lastnina nadstropij ali takovarna akcijonarna hiša. Važno pospeševanje teh akcijonarnih hiš je odredba, da te hiše v bodoče ne bodo več figurirale v katastrskih in davčnih knjigah kot celota, temveč kot gotovo število delov, odgovarjajočih številu najemnikov oz. lastnikov posamičnih nadstropij.

Pri nas je stanovanjska mizerija že vedno problem, ki nima izgleda na skorajšnjo rešitev. Z ene strani država ne kaže posebnega zanimanja in razumevanja za dalekosežne posledice nezdanih stanovanjskih razmer, s druge pa vidimo slasti zadnje čase popolen zastoj v stavbeni akciji. Država deloma ne more, deloma pa tudi neče zidati stanovanjskih hiš za svoje uradnike, zasebniki in privatna podjetja pa nimajo potrebnega kapitala, ali pa se boje vložiti denar v prazne stene, od katerih pogosto nimajo koristi, ker je stanovanjski zakon preprečil vsako svobodno konkurenco. Tako stojimo pred občutno stanovanjsko mizerijo, ne da bi imeli vsaj malo upanja, da bo v doglednem času odstranjena.

Turistika in sport.

— VSEM UDELEŽENCEM I. PLANINSKEGA KULUKA. Glavni odhod na planinski kuluk je v soboto dne 12. t. m. ob 18. uri 35 min. zvečer v Kamnik. — Osrednji odbor S. P. D.

— Naša plavalna reprezentacija na potu v Pariz. Iz Zagreba se odpotovala pod vodstvom odbornika Plivaškega saveza G. Esapovića naša plavalna reprezentacija, ki obstoja iz 6 oseb.

— Kolesarska reprezentanca Jugoslavl. Je, ki obstoja iz dirkačev Dukanovića, Sovl. ča, Trubana in Kosmatina (SK. Primorje) odpotuje v soboto iz Zagreba v Pariz. Reprezentanco vodi savezni predsednik gosp. Weiller. V soboto zvečer dospe reprezentanca v Ljubljano, kjer prenoči. V nedeljo jutraj nadaljuje vožnjo do Pariza.

— Planinski Vestnik. Prinaša v julij. aki številki tole vsebino: Dr. Klement Jug. Plezalne ture v vzhodnih Julijskih in Kamniških planinah. — Janko Mlakar: V visokih Turah. — Dušan Jelkic: Izlet članova »Srpskog Planinskog društva v Valjevski okrog. Kotiček: Esperantisti na Storžiču (Vladimir Topolovec). Čez hrib in dol: Izpod Triglava. Društvene vesti: Zbor delegatov. — Redni občni zbor Osrednjega društva, Občni zbor Savinjske podružnice. — Občni zbor Kranjske podružnice. — Občni zbor mariborske podružnice. — Vozna olajšava in druge ugodnosti članom SPD. — Zemljevid Savinjskih Alp. — Obiskovalcem Savice in Komarče. Ribolovne pristojbine. Naše slike: S poti skozi Kot pogled na Rjavino. — Nova članarina SPD. naročnina za »Planinski Vestnik«.

— Izlet arbskih turistov v Slovenijo. Srbsko planinsko društvo priredi začetkom meseca avgusta izlet v Slovenijo in sicer posetijo turisti Karavanke in Julijske Alpe. Na programu je obisk Golice, Kepe, Vrat, Triglava, triglavskih jezer in Bohinja.

OLIMPIJADA V PARIZU.

Lahkotletski boj v Parizu se nadaljuje. Dominirajo še vedno Amerikanci. Postavljen je bil zopet nov svetovni rekord v skoku v daljavo. Rezultati zadnjih tekmo. vanj so sledeči:

Petboj: 1. Lethonen (Finska) 16 točk, 2. Somfay (Madž.) 13, 3. Le Gendre (Am.) 20 točk. Le Gendre je postavil v skoku v daljavo nov rekord. Skočil je 7.765 m. Zadnjič je postavil nov rekord v metu kopja. 110 m z zaprekami: 1. Kinsey (Amer.) 15 sek., 2. Atkinson (Južna Afrika), 3. Peterson (Švedska), 4. Christiernson (Šved. ska), 5. Anderson (Amer.)

3000 m steeplechase: (tek čez umotne in naravne zapreke): 1. Ritola (Finska) 9:33.6, 2. Katz (Finska), 3. Bontemps (Fr.), 4. Eryk (Amer.)

Finale 200 m: 1. Scholz (Amer.) 21.6, 2. Paddock (Am.), 3. Liddell (Angl.), 4. Hill (Amer.), 5. Norton (Amer.), 6. Abrahamson (Anglija). Boj je bil zelo oster.

Pešhoja 10.000 m: V predtekovanju so se za finale kvalificirali Bosatre in P. resl (Italija), Goodween (Angl.), Clermont (Francija) in Henkle (Amer.). Kühnel (Av. strlija) je vodil še z 200; bil pa je iz nerazumljivega vzroka diskvalificiran. Avstrijec so violili protest.

V predtekkih na 1500 m so se plasirali za finale: Wirlath (Francija) v 4:13.3, Luoma (Finska), Spewer (Amer.), Lowe (Angl.), Nurmi (Finska), Scherrer (Švica), Spencer (Anglija), Watson, Hahn in Bucker (Amer.).

Nurmi postavil dva nova svetovna rekorda na 1500 in 5000 m.

Švicar Imbach na 400 m.

Pri nadaljevanju včerajšnjega lahkoat. letskega boja so bili postavljeni zopet novi rekordi. Rezultati so sledeči:

Finale 1500 m: 1. Nurmi (Fin.) 3:53.6 (nov svetovni rekord), 2. Scherrer (Švica), 3. Stolar (?). Ta se je na cilju onesvestil.

5000 m: 1. Nurmi 15:31.2 (nov svetovni rekord), 2. Ritola (Finska), 3. Wide (Švedska).

Skok ob palici: 1. Barnes 3.95, 2. Graham 3.95 m, 3. Broker 3.95 (vsi trije Amerika).

Metanje kladiva: 1. Todell (Amer.) 53.295 m.

V teku na 400 m je postavil švicar Imbach nov svetovni rekord v 48 sek.

Na prvem mestu je dosedaj še vedno Amerika. Slede Finska s 107 točkami, Anglija s 47, Švedska s 26, Francija s 13 in pol, Švica s 10 in Ogrska s 7 in pol.

Društvene vesti.

— Delegete Jugoslovenske Matice opozarjamo, da se vrši pokrajinski zbor v nedeljo, dne 13. ob 10. dop. v Filharmonični dvorani na Kongresnem trgu. Vsi delegati imajo polovično vožnjo in sicer morajo kupiti pri nastopu vožnje cel listek, ki velja tudi za pot domov. Izkaznico, katero so dobili od pokrajinskega odbora, morajo dati žigosati pri zborovanju. Vozna olajšava velja od 10. do 16. t. m. Ljubljanski člani, ki se zanimajo za Matično delovanje, vabimo, da dvignejo izkaznice danes in v soboto od 2.—3. v pisarni Jugoslovenske Matice. Brez izkaznice ni dovoljen vstop v zborovalni prostor.

— Gasilno društvo Vič-Glince priredi v nedeljo 13. t. m. veliko vrtno veselico z običajnim vzporedom. Prijatelji gasilcev v nedeljo vsi na Vič.

Šolstvo.

— Pozdravi šolske mladine pri posetu ministrstva. Prosvetno ministrstvo opozarja šolske oblasti na razpis, ki določa, kdaj ima šolska mladina prisostvovati sprejemu kakega ministra, ki pride v dotični kraj ali mesto. Zadnje čase se je dogodilo, da so šolske oblasti priredile ministrom, ki niso potovali uradno, marveč kot politične osebnosti, oficijelne sprejeme, kar je zna.

prej zabranjeno. Šolska mladež ima prisostvovati pri sprejemih le, če minister potuje kot uradna oseba.

— Belgijske ustanove za naše tehnike. Dekanat tehniške fakultete v Liegu je naznanil naši vladi, da je na tehniki 20. prostih mest za naše dijake tehnike. Stroške študija bo nosila belgijska vlada.

Julijska krajina.

— Ustanovni občni zbor dijaškega društva N. Tommaso v Trstu se je vršil pred dnevi ob silni udeležbi tržaških srednješolcev. Mladino je pozdravil dr. I. M. Cok, naglašajoč pomen dijaških organizacij. Po razpravi in odobritvi pravil se je izvolil počitniški odbor pod načelnstvom abiturienta Stoparja.

— Pred gorliško poroto je bila radi de. tomora obojena na dve leti, 7 mesecev in 20 dni ječe z odpustitvijo 9 mesecev, ker je bila doslej nekaznovana, 23 letna Karolina šturmoza z Livka.

Kako se je Italija odmikala od trozveze?

II.

Po zimi 1900/01 se je pričelo misliti na obnovo trozveze. Kancler Bülow je čutil, da je absoluten in neoporečen triplicem Umberto I. pri kraju. Mladji kralj Vittorio Emanuele je včasih razmišljal celo, kako bi se odtegnil trozvezi.

Ko se je obnavljala, je iskal kralj za Italijo večjih koristi, prizadevajoč si pred vsem doseči s političnimi tudi trgovske pogodbe. To se je tikalo v prvi vrsti Avstro-Ogrske, ki je po zapadli vinski klavzuli v stari pogodbi ogrožala Italijo s carinsko vojno. Bülow je hotel imeti Italijo za zaveznico na vsak način, zato je računal z razpoloženjem na merodajnih mestih in stikal tudi po italijanskih zunanjih stremiljenjih, vse to v svrhu, da bi Italijo vendarle dobro vklenil v trozvezo. V zunanjem italijanskem prizadevanju je videl tudi, kako irredentizem vznemirja vlado v Rimu in Bülow je zapisal, da irredentistične misli Italijanska vlada nikdar ne pušča s svojega gledišča in da se velik del italijanskih vojniš fondov porablja za agitacijo v Tridentu in v Primorju. Bülow je bil o vseh italijanskih tajnostih izborni informiran.

V Berlinu in na Dunaju so čutili, kako hoče italijanski kralj uvesti v trozvezo modifikacije, ki niso mogle biti vseh ne Nemcem in ne Avstrijem. Na Dunaju je bil takrat italijanski poslanik Nigra, na katerega je imel velik vpliv Bülow. Ta vpliv je porabil do skrajnosti, samo da bi odbil Rimu tisto neodvisnost, katero hoče imeti od trozveze. Nemški poslanik Eulenburg na Dunaju je pritiskal na Nigro, ki se je že bal nepremišljenih in usodnih korakov svojega mladega kralja. Nigri so Nemci v živih barvah slikali nevarnost za slučaj, da bi se trozveza ne obnovila. Bülow mu je sporočil tudi to, da je rekel papež Lev XIII. nemškemu cesarju na zadnjem posetu: Sira, rendez-moi Rome. Cesar je odvrnil, da ne more, ker je bil Umberto njegov prijatelj. Gotovo ni Nemčija mislila na kake srednjeveške pohode v Rim, ali Bülow je hotel obnoviti trozvezo in v ta namen je porabil, kar mu je sploh moglo pomagati.

Izmed predlaganih italijanskih modifikacij je zadela pri Nemcih in Avstriji na najtršo opozicijo ona glede Balkana, ki je specifičirala obveznost vseh treh kontrahentov, da se imajo vprti vsakemu poskusu za modifikiranje teritorialnega stanja na Balkanu. Bülow je iskal v tej italijanski zahtevi francoskega poslanika Barrerja, da bi tako Francija potom trozveze držala svojo zavezništvo Rusijo proč od Balkana. Pa se je motil Bülow. Italijanski poslanik v Berlinu Lanza mu je zaupno povedal, da je želel balkansko formulo Viktor Emanuel in da ni naperlena proti Rusiji, marveč proti Avstriji.

Glede balkanske klavzule je rekel Viljem »vederemo«. Goluchowski pa odločno: ne! K predlagani trgovski pogodbi tudi ne! Italijansko pravico do Tripolisa je dunajska vlada po dolgem pemišljanju odobrila s stransko izjavo. Avstrija je trdovratno vstrajala in ko je Italija naznanila, da je pripravljena podpisati pogodbo je bil Fran Josip zelo zadovoljen in je rekel, da treba Italijane držati na tesnem.

Pogodba je bila podpisana v Berlinu 28. junija v atmosferi, v kateri Nemčija in Avstrija nista mogli zaupati Italiji Viktorja Emanuela.

Bülow je napisal spomenico po pogovoru s cesarjem, ki mu je zaupal svoje politične vtise s poseta v Rimu. Viljem je povedal, da se italijanski kralj živahno bavi z zunanjjo politiko, da je hoče dati svoj osebni pečat in da se hoče pokazati popokoma neodvisnega od svojih zunanjih ministrov. Posebno ga zanimala Albanija in Viljem ga je zamen preprečeval, da Avstrija ne goji nikakih ekspanzivnih misli. Zunanji minister Morin ki je bil navzoč pri pogovoru, je kazal, da soglaš s cesarjem in da hoče svojega kralja odstraniti od avanturske politike na Jadrani.

Glasheni vestnik.

— Odbor pevkega društva Ljublj. Zvon poziva pevke in pevce, da se v čim največjem številu udeležijo v nedeljo dne 13. tm. 35 letnice bratskega pev. društva »Zvon« v šmatnem pri Litiji. Zbirališče na glavnem kolodvoru točno deset minut pred poldnem.

Današnje prireditve v Ljubljani.

Dvorana Filharmonije: Koncert bosenskih dijakov (ob 20.).
Kino Ljubljanski dvor: »Diana May.
Kino Tivoli: »Atlas. I. del.

Nočno lekarniško službo imajo: Sušnik, Marijin trg.
Kuralt, Gospodstvska cesta.

Konzulati v Ljubljani:

Češkoslovaška: Breg 8/L.
Belgija: Urad Ljubljanskega veleposl. Avstrija: Turjaški trg 4/II.
Francija: Dunajska cesta (Ljubljanska kreditna banka).
Italija: Zrinjskega cesta 3/II.
Portugalska: Dunajska cesta 33.

Kupujte olimpijske srečke!

Dnevne vesti.

V Ljubljani, dne 11. julija 1924.

Na prvi poti!

Med resolucijami četrte pokrajnske skupščine UJU, poverjeništvu Ljubljana, ki je zborovala te dni v Krškem, čitamo tudi to-le pomembno ugotovitev: Dosedaj smo se premalo posluževali izvenstanovskega časopisa, da bi ustvarili šoli in našemu stanu prijazno javno mnenje v narodu. Za neobhodno smatramo, da se podpre to (napredno) časopisje s poročili občejavnega, kulturnega, prosvetnega, gospodarskega in socialnega značaja, da se potem to časopisje lahko razširi in ukorenini med narodom.

Mi smo že dolgo pričakovali, da naše napredno učiteljstvo končno spozna eminentno važnost političnega udejstvovanja med ljudstvom, kolikor seveda to ne nasprotuje ali ovira njegovih stanovskih dolžnosti. Razmere so pri nas na deželi take, da učiteljstvo po svojem jugoslovenskem prepričanju nima samo pravice, temveč tudi dolžnost stopiti med najširše plasti naroda, da paralizira pogubno delo sovražnikov našega edinstva. Napredno učiteljstvo se morda niti ne zaveda, da je od njegovega dela med ljudstvom odvisna nadaljna usoda enotne Jugoslavije, da je ravno učiteljstvo tisti odločujoči faktor, ki lahko največ stori za zmago jugoslovenske misli tam, kjer je ta misel po krivdi njenih sovražnikov slovenskemu ljudstvu še tuja ali pa celo osorovljena. Kaj pomaga odpor proti črvom, ki se zajedajo v korenine naše državne tvorbe, po mestih, kaj zalezejo vsi resni opomini in svarilne besede pred pretečo nevarnostjo, ki nas čaka, če se še pravočasno ne zavemo, da brez Srbov in Hrvatov Slovenci ne moremo svobodno živeti, ki pa ti opomini ne pridejo do ušes ljudskih mas, ker jih prestrežejo in paralizirajo sovražniki Jugoslovenstva?

In kdo lahko prepreči, da ne bo politična in duhovna hrana našega ljudstva samo demagogija in brezvestna gonja proti Srbom, kdo lahko postavi jez proti razdiralnemu delu in plemenitemu antagonizmu, ki ga širijo demagogi po deželi s tako doslednostjo in uspehom, da je začel naš kmet že sovražiti Srbe, ne da bi se zavedal, da sovraži s tem samega sebe? Kdo je v prvi vrsti poklican, da uspešno širi idejo narodnega in državnega edinstva tam, kjer mora pognati globoke korenine, če ne učiteljstvo, ki je v omejenih resolucijah odkrito izjavilo, da hoče odslej posvetiti vse svoje sile in ves prosti čas sistematičnemu delu za povzdigo nacionalne zavesti in spoznanja, da je samo v bratski slogi s Srbi in Hrvati naš spas.

Pozdravljamo in odobravamo sklep našega narodnega učiteljstva, ki hoče odslej podpirati in širiti med ljudstvom napredno časopisje ter potom dopisovanja pomagati, da bo napredno časopisje res zrcalo našega kulturnega, gospodarskega in političnega življenja. Dnevni tisk je v današnjih razmerah mogočnega vzgojevalna sila, ki lahko stori neizmerno mnogo dobrega, pa tudi slabega, kakršna je pač njegova tendenca. In ker je naše ljudstvo že zelo udeleženo, kam cilja klerikalno in drugo demagoško časopisje, ker tudi naš kmet že spoznava, da je njegovo življenje navzlic obljubam klerikalnih voditeljev, katerim je poveril svoje zaupanje, od dne do dne slabše, smo prepričani, da bo imela akcija naprednega učiteljstva uspeh. Ljudstvu je treba dopovedati, da tako mlada država, kakor je Jugoslavija, ne more delati čudežev, da je zboljšanje sedanjih razmer mogoče samo s intenzivnim delom, ne pa z zabavljanjem in podpihovanjem stanovskih strasti, da bo njegov gospodarski položaj ugoden in delo njegovih rok plodonosno edino le, ako bo država na znotraj in na zunaj močna, enotna in slojna, na drugi strani pa je treba predložiti našemu kmetu vse težke posledice zgrešene politike njegovih dosedanjih voditeljev, ki barantajo v skupščini samo za dnevnice in ministrske portije, ljudstvo pa prepustijo svoji usodi. To je naloga naprednega časopisa, ki mora odslej s pomočjo našega učiteljstva energično pobijati na deželi laž in demagoško, ter oznanjati in širiti objektivno resnico o vseh političnih dogodkih.

***

— »Slovenčev« samopriznanje. Današnji »Slovenec« piše v uvodniku: »Verujemo v treznost in razsodnost našega ljudstva tudi toliko, da bo z nami vred vsak dan odločno zahtevalo, da se upostavi avtoriteta državne oblasti, pa ne samo proti nam ali za nas...« Po petih letih grešnega demagogiziranja preprostejšega slovenskega ljudstva prihaja »Slovenec« in priznava, da je treba upostaviti avtoriteto državne oblasti in priznava, da je to avtoriteto treba upostaviti napram njemu samemu in SLS!

Dobro je to samopriznanje. Saj se s tem opravičuje politika nacionalne koalicije v Jugoslaviji, ki je prva zahtevala politiko zaštite državne avtoritete in pa delo za naše najsvetejše državne misli: za narodno in državno ujedinjenje proti separatizmu in brezvestnim hujšakem v naši državi, med katere spadata Radić in njegov zaveznik iz Slovenije, SLS! — Zadovoljni smo s »Slovencem« in z njegovim samopriznanjem!

— Avstrijski reptil zopet sika! — »Slovenec«, ki je žrl iz avstrijskega reptiljskega dispozicijskega fonda, kakor mu je to nepobito dokazal sam dr. Susteršič, in je za te Judežve srebrnike opravljal krvniški posel med Slovenci, si drzne danes namigavati, kakor da bi bil naš list podkupljen in dobival podporo iz dispozicijskega fonda naše vlade. Kakršen je lopov sam, takšne si predstavlja tudi druge. »Slovenski Narod« se je od vsega azčeta z vsod slednostno boril za narodno idejo, visoko je vsikdar dvigal prapor slovenske vzajemnosti in prvi je jel med Slovenci orati ledino jugoslovenskega narodnega in državnega ujedinjenja in to zgolj iz najčistejšega narodnega idealizma. Nikdar in nikoli ni zato dobil od nikogar niti pare. Za svoje delo ni zahteval nikdar nobenega plačila in tudi nobenega priznanja. Vse, kar je storil v več kakor polstoletni dobi svojega obstanka, je storil iz globokega notranjega prepričanja in v zavesti, da s tem najbolj služi svojemu narodu in veliki slovanski ideli. Takšen, kakor v težkih časih pod Avstrijo, je ostal »Slovenski Narod« tudi, ko so se uresničili njegovi ideali in je vznikla svobodna Jugoslavija. Do danes ni prejel ne od vlade, ne od kakšne korporacije, še manja od kakšnega privatnika niti beliča! Ako nam klerikalci dokažejo nasprotno, izjavljamo, da v tistem hipu preneha »Slovenski Narod« izhajati in prepusti bojišče v svoboden razmah klerikalnim nasprotnikom!

— Aretacija. Na zahtevo državnega pravdnika je bil aretiran eden izmed faktorjev škofove »Jugoslovenske tiskarne«. Aretacija je v zvezi s konfisciranimi lepki, ki jih je ta tiskarna tiskala in izdala za komuniste.

— Dijaštvo in društva. Prosvetni minister Svetozar Pribičević je danes izdal odredbo za vse šole kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev, ki omejuje učencem oziroma dijakom osnovnih in srednjih šol udeležbo pri nekaterih organizacijah. Učencem in dijakom ni dovoljeno vstopati niti v »Srnao«, niti v »Hanao«, niti v »Orjuno«. Vstop je tudi prepovedan v telovadno društvo »Hrvatski Sokol« in v telovadno društvo »Orel«. Dijaštvo osnovnih in srednjih šol je dovoljen vstop v društva, ki so vključena v »Jugoslovenskem Sokolskem Savezu«.

— Vojni minister v Rogaški Slatini. Minister vojne in mornarice general Petar Pešić je s svojo rodbino včeraj prispel v Rogaško Slatino na večtedenski oddih.

— Češkoslovaška odlikovanja naših diplomatov. Predsednik Češkoslovaške republike dr. Masaryk je odklikoval z redom Belega leva II. razreda pomočnika ministrstva zunanjih del Panto Gavriloviča in pooblaščenega ministra dr. Otokarja Rybara, z istim redom III. razreda šefa tiskovnega urada ministrstva zunanjih zadev prof. Miloša Ivkovića, šefa kabineta predsednika vlade Boška Hristića. Z redom Belega leva IV. razreda sekretarje ministrstva zunanjih del Slobodana Jovanovića, Ivana Subotića, Svetomirja Lazarevića, dalje upravnik beogradske občine Manojla Lazarevića in našega podkonzula v Pragi Milorada Petrovića.

— Češkoslovaško odlikovanje. Predsednik češkoslovaške republike dr. Masaryk je odklikoval z redom Belega leva V. vrste dr. Zvonimira Janežiča, zdravnika na Bledu.

— Mornariški dan »Jadranske Straže« na Bledu dne 3. julija t. l. se bo vršil v znamenju velikih sportskih prireditiv. Ta dan se vrše na Bledu tekmovalna prvenstva Slovenije v plavalnem sportu in se bo obenem tekmovalo za veliki prehodni pokal, ki ga je poklonil »Jadranski Straži« »Putnik« d. d. v Beogradu. Za prireditev je zaradi tega zavladalo v sportskih krogih veliko zanimanje in v poedinih klubih so se že sedaj odredili najmarljivejši treningi za čim čistejši nastop in za ev. zmago.

— Na koncert. Danes zvečer točno ob 20. uri se vrši v Filharmonični dvorani koncert gojencev gimnazije iz Banjaluke. Nastopijo z raznimi moškimi zbori in samospevi, sodeluje pa tudi tamburaški zbor. Občinstvo vabimo, da posesti v največjem številu ta koncert mladih Bosancev in Bosank, ki si pri tej priliki ogledajo tudi Slovenijo.

— Likvidacija pokrajinskih prosvetnih oddelkov. Pod predsedstvom prosvetnega ministra Svetozara Pribičevića so priče včeraj dopoldne v ministrstvu prosvete konference o likvidaciji prosvetnih oddelkov pri posameznih pokrajinskih uradah in o pre-

nosu njih poslova na velike šupane oz. na okrožna nadzorništva za prosveto. Pri likvidaciji sodelujeta dr. Svetek in dr. Lokar.

— Poroka. G. Friderik Rukaviča, ravatelj ljubljanske opere, se je poročil z operno pevko gđ. Zdenko Zikovo. — Bilo srečno!

— Izjava. Prejeli smo in priobčujemo tole izjavo: že dolgo časa s studom zasledujemo katoliški tisk. Ker se mi gabi dejstvo, da je lastnik tega tiska moj neposredni vrhovni cerkveni poglavar, sem prijavil svoj istop iz rim. kat. cerkve in pristopam v pravoslavje, kjer se časti isti Bog, pa ga duhovščina ne zlorablja v nizkote politične svrhe. Inž. Ferdo Kranjec.

— Takovanje Aleksandrove ceste. Z merodajne strani se nam poroča, da se radi asfaltiranja Aleksandrove ceste ne namerava odstraniti tamkaj nasajenih akacij. Nekaj dreves, ki že sedaj hirajo, bo pač treba posekati, vendar pa se na njih mesto zaseda nova.

— Poziv gasilski župi Cerknica. Gasilski župa Cerknica priredi v nedeljo 13. t. m. za društvene člane pešizlet iz Cerknice v Begunje ter se udeležijo slavnostnega blagoslovljenja tamošnjega novozgrajenega gasilskega doma.

— Smrtna kosa. Dne 10. julija je po dolgi mučni bolezni umrl v tuk bolnici, zapustivši soprogo atico Mileno roj. Matanič, g. dr. Valentin Fister, asistent očne klinike v Zagrebu. Pokopnik je bil odličen zdravnik, ki je kazal izredne sposobnosti. Obetala se mu je najlepša prihodnost. V razmahu delavnosti ga je zastavila zavratna bolezen, ki mu je sedaj prestrigla nit življenja. Pogreb bo v soboto 12. tm. ob 17. iz deželne bolnice na pokopališče sv. Križu. Bodi mu ohranjen blag spomin, njegovi rodbniki naše sožalje.

— Radio-termalne toplice Laško so letos zopet dobro obiskane od gostov iz vseh koncev naše države, tudi več inozemcev je prišlo sem iskat zdravila in oddiha. Toplice Laško so komaj zopet vstale iz popovnih ruševin. Danes so popolnoma prenovljene. V vsakem oziru lepo napredujejo, vsako leto nudijo več svojim gostom. Obisk je vedno večji, vodstvo naj resno misli na povečanje podjetja. Velika je škoda, da so hiše, ki so bile poprej denpendence k kopališču še vedno zasedene od strank, mesto da bi služile za zdraviliščne namene. Malo je še znano našemu svetu, da je edino v toplicah v Laškem dosedaj uradno dognana visoka radioaktivnost termalne vode in plinov, prihajajočih obenem z vodo iz zemeljskih globlin. Nešteti so slučajni popolnega ozdravljenja revmatizma, išiasa, neuralgije, migrene, ženskih bolezni, nervozne živčevja itd. Tu se kopaš faktično v radijevih žarkih, ki ti prešinjajo telo kakor röntgenovi žarki. Ti nevidni radijevi žarki vplivajo na hitrejšo in izdatnejše delovanje belokrvnih teles (lancocite), ki uničujejo bacile v krvi in sploh v organizmu. To je proces, ki pomlaja ves organizem, krepi zdravje in ustvarja veselo duševno razpoloženje. Velika ugodnost toplic v Laškem je njih lega. Komaj stopiš iz kolodvora Laško, si že v lepem senčnatem kopališkem parku in v 10 minutah doseješ v toplice, med potom se pa nalašja na romantični pokrajini. V toplicah si prilazno sprejet, čutiš se takoj, da si doma. Čudiš se nizkim cenam v restavraciji, dobri kuhinji in le boljše kapljici. Ljubljanska vojaška godba ti krajša čas. Zakaj ne delate več reklame, vprašujemo gostje, kopališko vodstvo. Saj svet niti ne pozna še teh dobrin. Kopališko vodstvo pa pravi, da so najboljša reklama gostje, ki zapustijo toplice ozdravljeni in okrepčani s prijetnimi spomini — in prav imamo.

— Toča v Vinici. V ponedeljek je okrog 24. padala pri nas huda toča, ki je v petih minutah v širini 2 km uničila vse letošnje prideleke. Na hišah je potokala veliko šip na oknih, ki so obrnjena proti severu. Padala je med hudim viharjem, ki je vzruval, oziroma zlomil veliko dreves in srušil eno zidano na samem stoječo hišo. Toča ponekod še danes leži. Po gozdih in poljih je po tleh veliko mrtvih tičev. Vse je razdejano in nudi prav žalosten pogled.

— Jugoslovan kralj kositra. Iz San tiaga de Chile poročajo, da je rudar Ivan Dubravčič, rodom iz Nerazliča na otoku Braču odkril v Južni Ameriki pri mestu »Villa Pacheta« v Bolniji ogromno plast kositra. Računa se, da se odkrita žila kositra razprostira v širini 50 m in 120 m v globini. Chilenski listi poročajo, da kositar predstavlja ogromno bogastvo, za katerim daleč zasledajo dosedajni kralj kositra Don Simon Patino, ki velja za najbogatejšega podjetnika v Južni Ameriki. Don Patino je ponudil Dubravčiču 100 milijonov olivskih pesetov za zemljišče. Dubravčič je ponudbo odbil.

— Poštni vagon zgorel. V torek je na postaji Vinkovci na Hrvatskem zgorel poštni vagon z vsemi pošiljatkami. Škoda znaša 100.000 Din.

— Stekel pes ogrizel dete. V Budisavi v Vojvodini se je na ulici igrala 5 letna devojka Katarina Ketenbach. Nenadoma je dete napadel velik pes in mu ogriзал nos, ušesa in ga ogrižel po životu. Nekega pasanta, ki ga je hotel ogrižati, je tatokot ogrižnil na nogi. Devojka je umrla v silnih mukah.

— Smrtna obsodba v Požegi. Pred sodiščem v Požegi je bil 3. tm. obsodjen na smrt 21 letni Mile Drjaček, rodom iz Risovca v Bosni. Umoril je 12 letnega pastirja Stjepana Takeča in ga nato oropal. Obtoženec se je zagovarjal, da se slučaj ni zvedel, ker se mu je takrat obrnila pamet. Proti obsodbi je vložil priliz.

— Požar v Bevkah pri Vrhniki. V sredo ob 16. popoldne ob veliki nevihti tresnilo v kozolet posestnika Janeza Lenarčiča št. 31. Poslopje je pogorelo popolnoma do tal. Uničenih je bilo več stotov ječmena in se. na škoda je deloma krita zavarovalnica. Domači gasilci takoj alarmirani so pritegli iz delnih travnikov domov. Istotako so z Vrhnike prispela požarna bramba pod vodstvom župnega načelnika g. J. Jelovića. Gasilci so takoj stopili v akcijo ter se je

le njim zahvaliti, da ni plamen sajel tudi bližnje kozolet ter hišne objekte, kar bi njih lastnikom povzročilo ogromno škodo. Nekoliko pozneje je na pomoč došlo tudi gasilo, no društvo s Verda, ki pa valed lokalizira, nega požara ni stopilo v akcijo. Vrhnikiški kakor tudi verdski in domači gasilci so za njihovo požrtvovalnost izreka tem po. tom svojo zahvalo prizadeji posestnik.

— Velik požar v Velikem Bečkereku. V noči 3. t. m. je izbruhnil v skladišču tvrdke Kanitza & Komp. v Velikem Bečkereku velik požar, ki so ga komaj po triurni teški borbi lokalizirali. Škoda je ogromna in znaša več milijonov dinarjev. Zgorelo je nekoliko vagonov masti, žita, sladkorja in drugih živil. Vse blago je bilo zavarovano, tako da tvrdka ne trpi nikake škode. Trdi se, da je bil ogenj namenoma podtaknjen, ker je bila tvrdka v zelo neugodnem finančnem položaju.

— Orožnik ubil majorja. V Kolašinu v Crni gori je v prepiru ubil orožnik Unjazi novič majorja Vlahovića.

— Pingiran roparski napad. Na orožniški postaji v Slovenski Bistrici se je pretekli teden javil prekuptevalec živine Mihael Rasteiger, ki je izpovedal, da je bil na poti iz Slovenske Bistrice v Pragersko napaden od neznanih storilcev, ki so ga pretepli in mu oropali 10.000 Din, ki so bili last tvrdke Wögerer iz Maribora. Uvedena je bila takoj obširna preiskava, ki pa ni donesla ničesar konkretnega, kar bi potrdilo izjavo napadene. Tudi ni bil v omenjenem času, ki ga je Rasteiger navedel, nihče napaden na cesti in ker se nikakor ni moglo odkriti storilcev, je nastal sum, da je Rasteiger sam fingiral napad. Dokazano je bilo, da je isti dan zapravlil pri kvartanju 4500 Din. Pri preiskavi njegovega stanovanja so našli deset tisoč dinarjev. Rasteiger je bil oddan sodišču.

— Chinoferin kda železnato vino je najboljšo sredstvo proti slabokrvnosti, boleznim v želodcu in najboljšo okrepčevalno sredstvo pri rekonvalescenci. Dobiva se v vsaki lekarni. Zahtevajte edino le Chinoferin, kateri je najboljši.

IZ CELJA.

— Neodvlna slovenska gospodarska stranka g. Zagorskega & Comp. iz Maribora je nalepila po celjskih ulicah lepake, ki vabijo na njen shod, ki se vrši v nedeljo 13. tm. dopoldne v gostilni pri »Zelenem travniku«. Dvomimo, da bi imel g. Zagorski v Celju več sreče, kakor v Mariboru.

— Parcelacija Jožefovega hriba v Celju. Mestni magistrat celjski razglasa, da je mestni občinski svet v svoji redni javni seji dne 13. marca odobril parcelacijski načrt zemljišča na hribu sv. Jožeta, ki je last mestne občine. Posamezne parcele se prodajo le za zgradbo hiš in sicer pod pogojem, da se izroči prodana parcela kupcu v last še po dogotovitvi stavbe po načrtih, odobrenih od mestnega magistrata. Izvzete so le one parcele, ki so potrebne za arondacijo sosednjih zemljišč. Cene posamezne parcele bo določil mestni občinski svet od slučaja do slučaja na podlagi cenitve od izveden. cel. Parcelacijski načrt je interesentom na vpogled pri mestnem uradu ob navadnih uradnih urah ob času od 15. do 25. julija. Proti gori navedenemu sklepu je prosta pritožba na velikega župana mariborske oblasti, katero je treba vložiti 14 dni po razglasitvi te objave pri mestnem magistratu.

— IX. župni zlet Sokolske župe v Celju v št. Jurju ob juž. žel. Sokolsko društvo v Celju javlja, da se udeležijo župnega zleta v št. Jur ob juž. žel. v nedeljo 13. tm. korporativno z zastavo in s vsemi oddelki. Člani, članice in moški naraščajo se odpeljejo ob 7.40, ženski naraščajo in deca ter moška s vlakom ob 10.04. Zbrališče za prvo skupino je ob 7. za drugo skupino ob 7.10. pred telovadnico, od koder se skupno odkoraka na kolodvor.

— Most čez Savino pri št. Petru v Sav. dolini bo, kakor javlja vodstvo za zgradbo mostu, zaprt za promet z vozili vsake vrste od dne 20. julija 5. do 21. julija 20. ure.

IZ MARIBORA.

— Minister Tričković v Mariboru. Minister za izenačenje zakonov Marko Tričković se je na svojem potovanju na Dunaj 9. t. m. dopoldne ustavil v Mariboru. Sprejel ga je veliki župan dr. Pirkmajer, ki je visokega gosta peljal na obed v Grajsko klet. Popoldne je g. minister nadaljeval svoje potovanje.

— M Perijoda samomorov. Maribor je glede samomorov precej sličen Zagrebu. Pride gotova doba, ko slede samomorji drug za drugim. V zadnjem času je bilo samomorilnih poskusov toliko, da jih ni mogoče kontrolirati. V noči od četrta je na malem mostu skočila v Dravo 17-letna šivilja M. R. Vzrok vroča nesrečna ljubezen, ki se je takoj shladila, ko je padla v vodo. Playala je ob celem mostu tja doli do klavnice. Tam jo je rešil član rešilne postaje g. Felber. Z umetnim dihanjem so jo kmalu spravili k življenju. Rešilni oddelci se je za to mučen slučaj zelo potrudili. Pred tem dogodkom je iz velikega mostu skočil v Dravo baje neki podčastnik kar z ženo vred, vzrok prezadolžitve. O njuni usodi še ni nič gotovega. Nekega moškega, ki je bil že na skoku iz malega mostu, je pravočasno zagrabil neki član rešilne postaje, ki je šel slučajno mimo. Dva zakonska sta se skregala v vlakcu iz Ruš. Žena je prisilila možu za ušnico, mož, razburjen, je skočil skozi okno med vožnjo v polnem diru. In zopet je slučaj hotel, da je bil takoj na lcu mesta tudi neki član rešilne oddelka, ki je možu rešil življenje.

— M Pobjo pri Sv. Lovrencu na Pohorju. V nedeljo je pri Sv. Lovrencu na Pohorju med fanti nastal prepir radi deklet. Kar poči strel in eden fantov se zgrudi smrtno zadet. Storiča se nimajo.

— M Požar v Kozjaku. V četrtek popoldne so iz Maribora opazovali večji požar najbrže iz katere grupe (doline) na Kozjaku in sicer v smeri Sv. Križ-Sv. Duh. Požarna bramba v Mariboru je poskušala re-

lefično ugotoviti kraj in predmet požara, pa da večera ni mogla ničesar gotovega dognati.

— M Nesreča. V noči od srede se je ponesrečil šofer pivovarne Tscheligi. Pri padcu si je pretesel možgane, odpeljal so ga v bolnico.

— M Samomor. V gornjem Dolincu pri Slov. Gradcu se je obesil 3. tm. 60 letni Jo. alp Skarlovnik. Vzrok samomora ni znan.

— M Neurje na Dravskem polju. Včeraj je divjala nad Dravskim poljem silna nevihta, med katero je padala gosta toča. Trpela sta zlasti kraja Hoče in Slivnica. Uničeni so bili vsi poljski pridečki in zlasti je trpela koroza. — V Dragonji vasi pri Cir. kovelih je strela udarila v drvarnico posestnika Medveda. K sreči so ogenj prebivalci opazili in takoj pogasili.

— M Strela je tresla v ponedeljek 7. tm. v poslopje Janeza Sitarja v Ugovski pri Slov. Bistrici. Poslopje je bilo takoj v plamenu in je zgorelo do tal. Iz goreče hiše so rešili posestnikovo ženo, ki je bila za, deta od strele; umrla pa je že par ur kasneje. Na lico mesta so takoj prispale okoliške požarne brambe, vendar je bila vsaka pomoč izključna. Škoda je zelo velika.

Katastrofalen orkan v logaški kotlini.

Iz Logatca nam danes poročajo bolj obširno o katastrofalnem divjanju silnega orkana, ki je divjal po logaški kotlini v ponedeljek dne 7. t. m. okoli 20. zvečer. Nad logaško kotlino se je mahoma stemnilo. Nastala je prava tema. Črni oblaki so prepregli vsoto kotlino in bogate gozdove. Pridrvel je silen vihar, ki sta ga spremljala grom in blisk. Usul se je takoj najprej gost dež in nato ogromna toča, ki je povsod pobila vse poljske prideleke. Orkan je trajal samo deset do petnajst minut. Ta čas pa je povsod povzročil velikansko škodo na polju, na poslopih in v gozdovih. Orkan se je vil od Gornjega Logatca proti Kalcem in Martinjemu hribu. Povsod, kar je objel, je orkan, ki je bil sličen velikanskemu vodenemu steburu ali morskemu valu, vse izruval in popolnoma uničil. Največjo škodo je napravil okoli Martinjega hriba. Tu je vihar porušil sedem novih kozolet, ki so imeli podstavke betonirane. Po gozdovih je sedaj opažati strašno sled tega viharja. Koder je valovil, povsod je napravljena široka pot, kjer vse drevje leži na tleh. Na polju je vihar napravil neprecenljivo škodo ter je prebivalcem uničil skoraj vse poljske prideleke. Vse žito, fižol, koroza in krompir so uničeni. Krompir je do 75 % pokončan, ravnotako tudi ostali pridečki. Prebivalstvo je vsled tega zelo upadno in pričakuje, da prisloki država na pomoč. Najbolj strahovito pa je bilo divjanje orkana po gozdovih. Orkan je tu poruval nad 90 % smrek in drugega drevja. Uničenih je popolnoma do 30 orlov gozda. Po splošni cenitvi je orkan izruval in pokončal od 80.000 do 90.000 kubičnih čevljev dobrega lesa.

Orkan je porušil, oziroma poškodoval več kmetskih hiš. Županstvo je uvedlo pomožno akcijo in je pričakovali, da bo na intervencijo okrajnega glavarstva posebna komisija ocenila ogromno, več milijonov znašajočo škodo.

Poizvedbe.

Lovska psica (ptičarica)

rjavosive barve, resaste pasme (Süßhaar), se pogreša od srede 9. t. m. — Sliši na ime »Frika«. — Eventuelna poročila o njej se naprošajo na: Mirje, vila Simene ali v lekarno na Karlovski cesti. — Najditelju nagrada. 4535

— Zgubili se je zlat uhan z rdečim kamnom od Ciril Metodove ul. do Narod. Tiskarne, Knafova ul. Pošten najditelj naj odda proti nagradi na upravi Slov. Nar. da.

— Zgubila se je zlata igla v ponedeljek popoldne okrog 5 ure, od Krsnikove ulice do gl. kolodvora. Pošten najditelj naj odda Krsnikova ulica 5/III.

Drobitž.

• Četvorčki. Parlika akademija je poklonila Mm. Monier iz Rambouilleta, ki je pred kratkim rodila četvero otrok 10 tisoč frankov.

• Saški prestonaslednik gre med menihe. Po poročili nemških listov namerava bivši saški prestonaslednik Georg von Sachsen zapustiti posvetno življenje in gre med menihe. Čudno, da še Viljem ne pojde?

• Odkrita slika Leonarda da Vincija. Prigodom neke dražbe v Milanu so odkrili med zapuščinami novo sliko glasovitega umetnika Leonarda da Vincija. Je to slika, katero se je smatralo že davno izgubljeno in sicer portrait Cecilije Callierai, lepe ljubice milanskega kneza Lodovica II Moro. Pred 200 leti se je nahajala slika še v nekem monastirju, od koder pa je skrivnostno izginila.

• Poljubovanje dovoljeno! Salomonso je razsodil pred kratkim v Quebecu v Kanadi neki sodnik. Devojka je tožila gospoda za odkodnino, ker jo je hotel poljubiti. »Strahoviti« atentat je bil izvršen pri poroki in sodnik je bil mnenja, da poljubovanje spada k poroki. V ostalem je to stvar lep običaj, če mlad mož poljubi devojko. Mlada dama, ki je imela to nesrečo, ne trpi za to nobeno škodo in tudi nima pravice terjati odkodnino.

Pogled po svetovni politiki.

Francosko-angleški klic po ameriški pomoči.

Tudi Lloyd George je šel med optimiste, pričakujoč, da londonska konferenca prinese Evropi mir mnogo verjetnejše, nego je bilo to pri dosedanjih konferencah od premirja dalje.

Razni faktorji so ustvarili za njo ugoden položaj. Preteklo je po vojni že nekaj let in divje strasti so se polegle. Ohladitev je prišla na Angleškem mnogo prej nego v Franciji, kakor je bilo to sicer tudi pričakovati. Francoske izgube so bile mnogo težje, vojna opustošenja večja in bolj vidna kakor angleška. Na Angleškem so si priborili možnost za mirno presojanje razmer mnogo prej, nego se je glavno mnenje v Franciji iznebelo strasti, ki jih je rodila vojna. Danes je situacija taka, da bodo imeli angleški in ameriški delegatje pripravo na premirje opraviti s francosko diplomacijo brez iluzij. Samo oni, ki se je skozi leta boril proti francoskim iluzijam glede Rurja, ve, kako to vpliva na pogajanja. Največja prednost, ki jo ima ta konferenca pred dosedanjimi, pa je ta, da se prvič po Versaillesu udeležijo razprav ameriška delegacija. Odkar je zapustil Wilson Pariz, je bila Amerika na mednarodnih konferencah v Evropi reprezentirana po moških, ki so morali igrati sekundarno vlogo statistov. Molčali so ali gluhi niso bili. Lloyd George je večkrat želel, da bi bila Amerika tekoma pogajanj vsaj za kratek trenutek uprla svoje oči v konferenčno mizo in premetela probleme, o katerih se je govorilo in želelo, da bi Amerika dala svojo odločitev, pa če tudi samo z enim gramom svoje avtoritete. Do zadnjega oktobra se Amerika na vse prošnje Evrope ni odzvala, sedaj se je končno odločila na sodelovanje in že samo to bi moralo konferenci zagotoviti uspeh. Ko se je predsednik Coolidge odločil imenovati eksperta v komisijo za preiskavo reparacijskega problema, ni bila ta odločitev nič manj važna kot vojna napoved predsednika Wilsona. To je bila ameriška napoved miru.

Macdonald in Herriot se nikakor ne varata pri presojevanju sedanje situacije in naloge, katera ju čaka. Macdonald je izjavil v Walesu, da ako se mu ne posreči zasigurati mir, bi pomenilo to, da se mu je vse njegovo delo izjalovilo. Na banketu ameriške trgovske zbornice, prirujenem v proslavo ameriškega praznika svobode, je Herriot slikal nenavadno težko situacijo Francije in klicah Ameriko na pomoč. Navajal je podpora Amerike v vojnem času in dostavil, da skupna preizkušnja doslej še ni končana. Rotil je Ameriko, da bi podpirala še nadalje Francijo v njenem trudu, da si pribori varnost, doseže svoje pravice in si obnovi opustošeno zemljo. Tudi v Angliji naglašajo potrebo ameriškega sodelovanja. Tudi tam je prišlo pri zadnjih slavnostih do govorov, ki so navajali potrebo angleškega sodelovanja. Ameriški veleposlanik Kellogg v Londonu je izjavil, da veruje v uspeh konference, da popolnoma zaupa državnikom Evrope in da bi ureditev reparacijskega vprašanja pomenjala korak naprej na pokretu civilizacije 20. stoletja. Državni tajnik za kolonije Thomas je v svojem govoru povdaril, da je sedaj ameriška pomoč še mnogo bolj potrebna, nego je bila v vojnem času...

Mislimo, da Amerika takemu pozivanju na končno rešitev evropskih vojnih zadev nikakor ne bo mogla izbežati, marveč da se zave svoje dolžnosti in krepko podpre stremenje po rešitvi reparacijskega vprašanja. Tako, da se z njo pomočjo konča odškodninski boj in se z zmago pravične stvarnosti zaključi svetovna vojna.

Rusko-kitajska pogodba.

Zaključek rusko-kitajske pogodbe in priznanje Rusije potom Kitajske pomeni velik kos svetovne politike. V Pekingu zastopa Rusijo Karahan, ki se je izkazal za izbornega diplomata. Omenjeno pogodbo je dosegel potem, ko je premagal naravnost ogromne težave. Štirje njegovi predniki so se zaman trudili, da bi bili uničili sovražne zunanje vplive na Kitajskem. V boju za pogodbo je igrala glavno vlogo vzhodno-kitajska železnica, ki veže pristanišče v Vladivostoku preko Mandžurije s Sibirijo. Pri tem razpravnem predmetu sta bili v veliki meri zainteresirani Japonska in Francija. Rusija se je zaman trudila, da bi dosegla z Japonsko kak sporazum. Toda tudi po odhodu japonskih intervencij, čet in po izpraznitvi Vladivostoka sta si stali obe državi sovražni druga proti drugi. Interesi Francije so predvsem finančnega značaja, ker je pri vzhodno-kitajskih železniških podjetjih v glavnem francoski kapital angažiran. Poincaré je protestiral proti pogajanjem in že se je kazalo, da s pogodbo ne bo nič, ali Karahan ni obupal, marveč je nadaljeval svojo močno propagando. Ko je Poincaré padel in je bila na Japonskem pri volitvah vojaška stranka potisnjena v ozadje, so se razvile za Moskvo nove možnosti v Aziji. Tu pa je nastopila

Amerika in hotela preprečiti Karahanova prizadevanja. Amerika ni hotela kitajsko-ruske skupnosti pri imenovanju železnici. Tudi je svarila kitajsko vladu, da naj nikar ne prizna sovjetske vlade, ker bi moglo to izzvati mednarodne komplikacije. Karahan je ameriško noto spretno izbral, proglašajoč Rusijo kot zaveznico in zaščitnico Kitajske proti imperialističnemu nasilstvu s strani vesil. Poročila pravijo, da je Karahan s svojim trudom uspel in da je prišlo do trdne zveze med Rusijo in Kitajsko. To je dogodek dalekosežnega političnega in gospodarskega pomena. Izpremembe v posestnih razmerah železnice

ce se morejo izvršiti samo z dovoljenjem rusko-azijske banke. Rusija je postopala obzirno in popustljivo, zavečajo se prihodnjih koristi za Rusijo iz te pogodbe. Tudi glede skrajne Mongolije je dala Rusija precejšnje koncesije. Tako si sovjetska Rusija ustvarja tla v Aziji in njen prestiž narašča ter igra mnogo večjo vlogo in je tudi faktor čisto drugačne sile, kakor kjerkoli drugod na svetu. Lahko se torej sklepa, da rusko-kitajska pogodba Kitajsko kakor tudi sovjetsko Rusijo najkrepkeje podpre v boju proti zapadnim državam, katere smatrajo obe za imperialistične.

Gospodarstvo.

IZREDEN USPEH TVRDKJE BABURICA IN DRUG V LONDONU.

Pred kratkim smo javili, da je tvrdka Baburica, katere solastniki so gg. Banac in Franjo Petrinovič v Londonu, ustanovili novo pomorsko društvo. — Ravno sedaj si je to brodarsko podjetje nabavilo tretji parobrod z imenom »Vojvoda Putnik«. Kakor poročajo sedaj razni listi, zlasti »Jugoslovanski Lloyd«, je salnitno društvo »Lautaro«, ki ima glavnico štirih milijonov funtov šterlingov in je v največjem delu last tvrdke Baburica in dr., zaključilo na londonskem denarnem trgu javno posojilo na 17 let v znesku poldrugega milijona funtov šterlingov (550 milijonov dinarjev) z obrestno mero 6 in pol od sto na leto in z emisijemskim kurzom 100.

Velika londonska javnost, ki v marsičem in zlasti v denarnih ozirih in zadevah zavzema še vedno zelo odlično, če ne prvo mesto na vsem svetu, je to »Lautaro«-posojilo sprejelo z velikim zanimanjem. Poroča se o naravnost izrednem uspehu tega posojila, ker je bilo čez nekoliko časa poseženo s trikratno vsoto. Vse to vključ temu, da je bilo dan poprej ponudeno v Londonu angleški javnosti državno madžarsko posojilo po 7 in pol odstotka z emisijemskim kurzom 88.

Na vsak način je treba poudariti z opravičenim ponosom, da naši ljudje, da jugoslovanska tvrdka zasebnikov dobiva v Londonu posojilo z mnogo ugodnejšimi pogoji nego madžarska država. Vsakega Jugoslavena mora veseliti to izredno dejstvo, ki je utemeljeno z izredni solidnostjo, podvezetostjo, spretnostjo in spretnostjo naših rojakov in njihove ugledne veletrgovke. S tem je pa tudi dokazana trditve, da imamo Jugoslaveni zadostno število najspretnostnih gospodarskih veleumov, ki se udeležujejo v tujih državah. Mogoče jih imamo v tuji več nego doma. — Hvalašni jim moramo biti, da nas tako uspešno zastopajo v inozemstvu, kjer dvigajo naše ime, naš ugled. In ravno tega nam je dandanes najbolj potrebna. Veliko se je namreč o tem pomanjkanju nam tako potrebnega ugleda po širnem svetu že pisalo. In marsikaj naravnost neverjetnega se je pri tem poudarilo o popolnem nepoznanju naših razmer po širni tujini, kjer se dosedaj žalibog nismo znali uveljaviti v tisti meri, ki jo na vsak način zaslužimo. To je eden izmed naglavnih naših jugoslovanskih grehov. Veliko imamo neprijateljev in sovražnikov, ki imajo ves in vsak interes na tem, da se naše ime, naš renomé, naš kredit in sploh dobro mnenje ne razširi in ne utrdi v tujem svetu. Resnici na ljubo priznamo, da so včasih tudi naši dosedanjí predstavniki tu in tam izkazali svoji domovini le kaj malo uslug in koristi v tem oziru. Pravilo tudi, da za vsa ta mesta obstoje neke rezervatne pravice. Upajmo, da vzgled gg. Baburice, Petrinoviča najde še mnogih posmalceev zlasti v mlajši naši gospodarski generaciji, ki se vestno, premišljeno in uspešno pripravljata na bodoče lepe svoje poklice.

AGRARNA REFORMA NA FINSKEM.

Teritorij nove republike Finske z glavnim mestom Helsingforsom obsega okrog 145.700 kv. angl. milj., od katerih pokrivajo 17.000 kv. milj. jezera in reke, ostalih 128.000 kv. milj. je suhe zemlje, čije tri petine tvorijo gore. Prebivalstvo Finske šteje okrog 3½ milijona. Uprava je republikanska. Parlament šteje 200 poslancev. Prezidenta volijo vsakihi 6 let. Isto velja tudi za narodne poslance. Trgovinska bilanca republike znaša letno okrog 3½ milijarde uvoza in približno toliko izvoza. Finska izvaž v prvi vrsti poljedelske pridelke, kože in les. Uvaž industrijske izdelke in žito, kolikor ji ga primanjkuje. Ta okoliščina je prisilila republikansko vladu, da se je začela zanimati za pravično razdelitev zemlje, kar je brez dvoma v interesu pospeševanja poljedelstva. V ta namen je izdala poseben zakon o agrarni reformi, ali bolje rečeno, o kolonizacijski reformi, kakor imenujejo agrarno reformo na Finskem.

Iz vsega finskega zakona veje duh moderne in pravične republikanske vla-

de, ki izvaja reformo s hladnokrvnostjo in treznostjo severnega državnika. Okrog 70% finskega prebivalstva se peča s poljedelstvom. Od teh je 23% posestnikov, 34% najemnikov, vsi drugi pa so poljedelski delavci. Dokler ni bil sprejet zakon o agrarni reformi, je bilo na Finskem nad 50% rodovitne zemlje v rokah veleposessnikov, med katerimi so posedovali nekateri celo 10.000 ha zemlje. Agrarna reforma pa je to stanje temeljito izpremenila. Vsak najemnik lahko postane lastnik dotičnega kompleksa zemlje pod zelo ugodnimi pogoji. V prvi vrsti je začela vladu razprodajati državna posestva, in če ta ne zadostuje, tedaj si pomaga država s prisilno prodajo privatnih posestev. — V tem slučaju se prodajajo prisilno samo posestva onih posestnikov, ki imajo nad 200 ha zemlje, in sicer pod pogojem, da ta zemlja ne potrebuje nikake melioracije. Osebe, ki hočejo kupiti zemljo glasom zakona o kolonizaciji, morajo dokazati, da ne morejo kupiti zemlje privatnim potom, da imajo že prakso v poljedelstvu in da tri leta po sklenjeni kupni pogodbi ne bodo zidali na kupljeni zemlji svoje hiče ali gospodarskega poslopja. Kupnina se plačuje pod jamstvom republike potom vsakoletnih zneskov, plačanih v državno blagajno. Ti obroki znašajo 7—9% kupnine plus 4% letnih obresti. Večji kompleks zemlje v okolici mesta ne morejo biti objekt prisilne prodaje. Isto velja tudi za druga podeželska posestva, ki znašajo manj kot 200 ha. Agrarna reforma teh posestev ne zadene. Republikanska vlada smatra, da je 200 ha zemlje tista količina, ki je potrebna za moderno in produktivno gospodarstvo. Zato pa se mora vsak posestnik obvezati in potrditi, da obdeluje svojo zemljo v interesu narodnega gospodarstva. Republikanska vlada smatra tudi, da 200 ha zemlje v primeri z drugimi bogastvi na Finskem ni tako zavidno in veliko bogastvo, da bi bilo treba prisiliti posestnika, naj jo razproda, ali pa da bi ravnali z njim tako, kakor s posestnikom, ki ima 10.000 ha zemlje. Zato se agrarna reforma v nobenem oziru ni dotaknila posestev pod 200 ha.

Za nas je zanimivo iz agrarne reforme na Finskem to, da niso vsi posestniki podvrženi enakim zakonitim določbam. Med posestnikom s 100 ha zemlje in onim z 200 ha je v tem slučaju razlika. Kupnino plačujejo bivši najemniki v obrokih, in sicer za večje komplekse, dočim je dana malim posestnikom možnost, da razpolagajo s svojo zemljo popolnoma svobodno.

***

Pravi holandski

je že v prometu. Zahtevajte ga pri vsakem trgovcu in pazite na etiketo!

—g Novosadka blagovna borza 10. ju. lja. Na produktini borzi notirajo: Pšenica baška stara 315, nova 290.50—291.50, ječmen baški 280—285, koruza 235—237.50, moka baza »00« 480—485, »0« 470—480, št. »2« 425—430, št. »5« 380—385, št. »6« 360—365. Celokupni promet 62 vag. Tendence čvrsta.

—g Prevoz tobaka skozi našo državo je dovoljen čehoslovaški, ki je v Bolgariji kupila 500 vagonov tobaka.

—g Velika delniška banka v Nemčiji. V Nemčiji je bila pred kratkim ustanovljena »Banka delavcev, nameščencev in uradnikov d. d.« s kapitalom v znesku 750.000 zlatih mark. V vseh večjih mestih Nemčije bo imela nova banka svoje podružnice.

—g Amerikani film company pred likvidacijo. Velika akcijska družba za izdelavo filmov »American film company« sklicuje 25. julija občni zbor, na katerem bodo delničarji med drugim obravnavali tudi vprašanje likvidacije tega podjetja. To bi pomenilo krizo v filmski industriji, ker je omenjeno podjetje eno največjih te vrste.

To in ono.

PRESAJEVANJE GLAV.

Šaljivec me je vprašal, zakaj pravim presajevanje glav in ne presajevanje teles. Njegovo vprašanje ni bilo tako neupravičeno; kakaj po rezultatih poizkusov nisem nasadil staremu telesu novo glavo, temveč glavi novo telo. Na ta način bomo brez po. možnih hipotez razumeli, zakaj se samice z glavo samca vedejo kot samci in samci z glavo samice kot samice.

Po naših ribnikih živi naš največji vodni hrošč — črni brodnik, ki polega tam dan za dnem ne meneč se za vso lepoto v svoji okolici. Nič ne moti flegmatike v nje. govem miru; grizlje za grizljajem mu pol. zi v žrelce, ko pa povzije klopčič alg, kjer se je naselil, se počene k drugemu. Tam nadaljuje svojo pot do tle, kjer je ne pre. kine pomladno sonce in se ne naseli v nje. govo cevasto srce ali bolje rečeno v nje. gove glavne ganglije ljubezen. Samci in samice se najdejo. Preden pa pride do spolne združitve in oploditve, se mora sa. mec mnogo truditi: samčev in samičino vednje se pri tem aktu jasno razlikujeta. Nasproti aktivnemu samcu je samica po. ponomo pasivna. Kje leži ta razlika? V glavi, sedežu namernih smotrenih dejanj, ali v telesu, shrambi organov?

Ta problem se da rešiti z izmenjavo glave (transplantacijo). Operacija je čisto preprosta. Obe živalici se odrežeta glavi in se jima izmenjata. Poprej je treba hrošča seveda narkotizirati. Pri zamenjavi je treba paziti, da prideta glavi v pravilen položaj, tako da odgovarja vsak organ gla. ve tozadevnemu organu telesa. Šivi in tuja fibrinska sredstva se ne smejo uporabljati, ker bi ovarila okrevanje. Da živalica gla. ve z nogami ne odbije, jo je treba vtakniti v primerno čaščo. Sicer pa štiti glavo malo strjene krvi ob robovih. V svoji po. ziciji, z glavo navzgor ostane hrošč toliko časa, da semu glava zraste s telesom. Šele potem ses me hrošč v začetku le za kratko dobo spusti v vodo.

Ako se operacija posreči in ako se še nadalje s hrošč pravilno ravna, ozdravijo živalice v 2 do 3 tednih. Opazoval sem natančno, kako so se potem vedle. Samice z glavo samca so se vedle pri kopulji kot samci, le da so bile seveda nesposobne oploditve. Strasti samca so divjale v tele. su samice. Telo je bilo samčije na na. znotraj in na zunan. Normalni samci so ho. telu samcem z glavo samca neprestano iz. kazovali ljubezen. V odgovor so seveda do. bivali »košarice«.

In samci z glavo samice? Bili so pasiv. ni kot normalne samice. Moglo se je ugo. tovit, da je telo samca izgubilo vse strasti, odkar je nosilo samčije glavo.

Nasproti miroljubnemu in vegetarijan. skemu brodniku pa je obrobjenji kozak ljut ropar. Njegov rjavoblešči plašč je na prsih in ob robovih kril obrobjen z rume. nim pasom. Navzile bistveni krvni razliki se je posrežila zamenjava glave s hroščem tujskega rodu. Ako nasadimo obrobjenemu kozaku glavo črnege brodnika postane preaj rjavoblešči plašč črn kakor brod. nikov rmeni pas izgine. Pri zamenjavi glav med brodnikom in kozakom je zani. mlivo, da se način gibanja ne izpremeni; kozak ostane pravi plavca, dasi nosi glavo brodnika, ki se premika na način kopnih hroščev.

Izpremembo barve lahko opazujemo tudi pri drugem mrčesu, ako ga podvržemo tej operaciji, tako zlasti pri koblicah, moč. nih črvih itd.

Da presajanje glav ni nepotrebno igrakkanje in da more razjasnjevajoče vpl. vati na velike probleme sledi iz tega, da je zadnji čas uspejo z zamenjavanjem glav oživiti nekaj, čemur ne morejo niti največji materialisti odrepati praktičnega pomena: pomladitev. Mlada glava podmadi staro telo. — Za enkrat seveda le na črvih....

ČREDA SLONOV MED NEVIHTO.

Avtor znamenite knjige: V džunglah Afrke dr. Arthur Berger, opisuje v svojem novem delu »Eksotične povesti o živalih« različne dogodke, izmed katerih posnema. mo naslednjega:

Narava se je umirila in nastala je mučna ti. šina, ki jo je pretresalo le zamolklo grme. nje. Vijugasti bliski so kakor kače sikale skozi ozračje. Kričavi papagaji so leteli v svoja skrivališča. Mimo je prihitel pav; njegov heo, heo je zvenel zamolklo. Zdelo se je, da narava umira. Nobena stvar se ni gnila. Le metuljčki so se brezskrbno po. dili po livadah in se zibali nad cvetkami. Opice so sedele molče, stisnjene skupaj in obrnjene proti vetru, kot da iščejo hlada po neznozi vročini dneva. Nemrno se se gne. titi mladi sloni k svojim materam; navda. jala jih je tesnoba. Daleč preko zapuščene travnate divljine se je nenadoma dvignil ob. lak prahu. Kakor potisnjene od nevidne močene roke, so se klanjale vitke palme k tlom. Nastal je strahovit vihar. Drevje se je lomilo in nenadoma je zagrmelo, kot bi izpržili tisoč topov. Zemlja se je stresla. Vihar je besnel z vso silo, sledil je blisk za bliskom, udar za udarom. Zdelo se je, da je napočil sodni dan. Preplašeni mladi sloni so pričeli tuliti in se stiskati k sta. rejšim, ki so jih mirili, božajoč jih z ril. cem.

Ušlo se je kakor iz skafa. Odprle so se nebeske zatvorice in v par minutah je na. likoval prostor, kjer so bili sloni, ogrom. nemu močvirju, ki se je polagoma spre. menilo v jezero.

Riovenje tigra je udarjalo skozi nočno tmilno. Bilo je strahotno. Nevihta je divjala z vso silo dalje in postajala je z vsakim trenutkom močnejša. Mladi sloni so bili že do trebuha v vodi. Čreda se je pomaknila nekoliko dalje in si poiskala zavetja na višje ležečem prostoru. Ure so potekale. Nena. doma je prešinil ozračje ogromen ognjen žarek, ki mu je sledil strahovit grom. Stre. la je treščila baš v skupino drev, pod ka.

terimi so stali sloni. Velikansko drevo se je nagnilo in v naslednjem trenutku se je razletelo z velikim pokom, pokopajoč pri padcu staro slonino. Neme in trde so osta. le živali od silnega strahu, nato pa so zbe. žale, kot bičane od furij. Skozi noč se je čulo turobno trobentanje slonov, ki so se nazpršili na vse strani, kličoč drug druge. ga. Cela čreda je bila razpršena.

Polagoma se je narava umirila. Zopeč so se sloni znašli in obkrožili so mrtvega tovariša...

LJUBAVNI ROMAN ALEKSANDRA II.

V berlinski založbi »Slovo« izide v krat. kem knjiga z naslovom »Roman imperator. ja«. Roman — memoari — obravnava lu. bavne afere Aleksandra II., njegov tajnik za. kon s princeso Dolgorukajo in vsebuje mno. gne podrobnosti, ki so bile do sedaj držav. najnost. Neki berlinski list posnema del in. teresantnega romana in objavlja talno poroko.

Dne 22. junija 1880 je umrla carica Ma. rija Aleksandrovna. Car Aleksander II. je živel že dolgo časa s princeso Dolgorukajo in je imel z njo več otrok. Takoj po smrti carice se je oglašil Aleksander pri princesi in se razgovarjal z njo o razmerah na ru. skem dvoru, ki so nastale vsled smrti ca. rice. Mesec dni po smrti carice je car iz. javil princesi Dolgorukaji: »Prihodnje ne. deljlo se vrši naljina poroka v Carskem Se. lu.«

Najbližji carjevi prijatelji, grof Adler. berg in general Rylejev so zaznali o carje. vem namenu šele par dni pred poroko. Ko je car grofu Adlerbergu pojasnil svojo za. devalo, je ta pobledel in s tresočim glasom je odvrnil: »Velicanstvo, Vaš korak bo imel dalekosežne posledice. Ali ni mogoče ter. min poroko preložiti?« Aleksander je odvr. nil razburjeno, da je že stiraljast let ča. kal na princeso, ki ji je obljubil roko in da ne čaka niti dneva več. Grof Adlerberg ga je nato vprašal, da-li je o tem obvestil ve. likega kneza-prestolonaslednika. »Ne«, je odvrnil car, »prestolonaslednika bom obve. stil, ko se vrne iz Hapsala.« Grof Adlers. berg ga je nato opozoril, da vsekar po. čaka na Velikega kneza, ki bo v ostalem užaljen, nakar je car odvrnil: »Jaz sem car Rusije in nisem nikomur, razen Bogu, za svoja dejanja odgovoren!«

Poroka se je vršila 18. julija 1880 v Carskem Se lu. Nične na dvoru ni vedel za dogodek, celo poveljniki palače, general Redinger ni imel pojma o zgodovinskih do. godkih, ki so se odigravali. Kot priči sta fungirala pri poroki general Baranov, ge. neral Rylejev in grof Adlerberg. Po poroki so odšli car in princesa z otroci v dvor. — »Katja, jaz sem srečen... Stiraljast let sem ačkal nate... To je bila muka. Trepetam od radosti in samo bojim se, da mi Bog uniči mojo srečo...« je izjavil car princesi Dolgorukaji.

Par dni kasneje je car imenoval prin. ceso za kneeginjo Jurjevskajo in obenem je podpisal ukaz, s katerim preidejo vse pra. vice do prestola po njegovi smrti na otroke princese.

Min. predsedniku Melikovu je car izja. vil: »Vem, da si moj najboljši prijatelj in za. upam ti, da sem se poročil s Katjo. Ostanj moji ženi in njenim otrokom tudi v bodoče zvest, kajti ti veš, da je moje življenje v nevarnosti. Morda bom že jutri mrtav...« Slutnje Aleksandra II., da bo njegova sreča kratkotrajna, so se uresničile. Dne 1. marca leta 1880 je padel, zadet od bombe, ki je uničila njegov srečni zakon.

OBDOJENEC, KI POJE.

Na Dunaju je bil pred kratkim obsojen radi ponarejanja bankovcev neki Gabriel Rabbat na 9 let težke ječe. Ko so mu pre. štitali obsodbo, je šel Rabbat počoj iz dvo. rane. Običajno vsak simulant po razgla. sitvi obsodbe uvidi brezmiselnost svojega početja. Ne tako Rabbat, ki igra še dalje vlogo blazneža. Poje pesmice o propadu, brezčasnosti in smrti. Zanimivo je dalje, da morajo močnega korenjaka obleči, sleči, umi. vati, česati in morajo ga naravnost pitati. Preje so ga tudi redno pošiljali na sprehod na dvorišče. Pri tem je postopal tako-le: Šel je naravnost, da je trčil ob zid letiš. nice in vsakokrat ga je moral paznik obr. niti, nakar je odšel k nasprotnemu zidu. In vedno znova se je pričela ista igra. Poleg tega je vedno pel monotone pesmi. Drugi kaznjenci so bili radi tega strahovito ner. vozni in obkladali so ga z ravno ne naj. lepšimi priimki. Nastali so večkrat kravali in tako so morali Rabbata obdržati v ce. lici. Poje pa še vedno. Samo če mu bo za. leglo...

HENRY FORD OKRADEN.

Znanemu kralju avtomobilov, ameriške. mu Krezu Henryju Fordu je bil ukraden mal. zabojček, v katerem so se nahajali dragulji, vredni nad 100.000 dolarjev. Nerazumljivo je, kako so prišli tatovi v vilo, ki je zava. rovana z visoko mrežo in bodečo žico in je poleg tega noč in dan zavarovana od 15 stražnikov.

* Vlak povozil avtomobil. Pri postaji Röhrensee v bližini Bayreutha v Nemčiji je vlak povozil avtomobil, v katerem se je nahajalo šest oseb. Vlak je avto popolnoma strl in je bilo pri tem pet oseb usmrčenih. Šofer je bil težko ranjen.

* Mark Twain demencia svojo smrt. O znanem in popularnem ameriškem hu. mistu in pisatelju Marku Twainu kroži sle. deča anekdota. Neki ameriški list je prob. čil vest o Mark Twainovi smrti, nakar je Twain listu brzojavil: »Vest o moji smrti je močno pretirana.«

Glavni urednik:
RASTO PUSTOSLEMSEK.
Odgovorni urednik:
VALENTIN KOPITAR.

Emil Adamič:

Po Prekmurju in Prlekiji.

(Dalje.)

Tako domačini kakor tujci, slovenski, še bolj pa neslovenski, so v svojem življenju videli in slišali marsikaj in o kaki inferiornosti ne more biti govora. Evo dokaza! Po poti iz kolodvora me prav zaupno vpraša g. Golob, dali v resnici zapojejo tako, kakor se vsaj za silo spodobi. Začuden sem ga pogledal, kajti jaz sam s svojimi pevci vse, kar je iz tako mladih glasov le močje iztisniti. Takoj mi je v opravičilo svojega nezaupanja povedal istorijo o nekem orkestru (ne dr. Čerinovem, ki je imel v Lendavi prav lep koncert), za katerega napovedani koncert so on in prijatelji agitirali po vseh lendavskih neslovenskih hišah. Končno pa se je menda koncert kar sredi programa nehaj in blamirani aranžerji so hodili ves teden s povešenimi očmi. Mi pa smo svoji, četudi skromni, mladostnim dušam in grlom primerni program odpeli v glasno in odkrito zadovoljstvo množestvilne publike. Zdelo se mi je, da nikjer nismo peli s tako radostjo, tako navdušeno. Seveda je prostorna hotelska dvorana tudi zelo akustična. Vseph torej vsestranski in preko vsega pričakovanja zadovoljiv. Blagajniku se je razvedril mračni obraz, g. Ljuba je na hotelskem vrtu že pripravil za lačne pevce večerjo in vsi smo si na tistem veselo meli roke. Zadovoljni z nami pa

so bili naši slovenski lendavski prijatelji, še veliko bolj pa mi z njimi, saj so nam postregli poceni, presedeči v naši družbi ves lepi večer in peljali mladino k zaslužnemu počitku. V zanimivem razgovoru z njimi smo pogledali v lendavske domače razmere, za katere, po zahtevu domačinov, merodajni činitelji kažejo vse premalo brige.

Na vse zgodaj je mladina zapustila svoja ležišča, se razšla po imenitno tlakovani Lendavi, občudovala pisane narodne noše, poslušala pri maši madžarsko petje ter se popela med bogate solnčne vinske gorice k sv. Trojici, kjer počiva v cerkvi že dvesto let pod steklom neiztrohnjeni prednik lendavskih Madžarov, vitez Hadik. Krasen je razgled iz tega grička po širokem Murskem polju tja do ogrske meje, v Medžimurje, do Slovenskih goric, do avstrijske Radgone. Nekoliko pred polnočnem je priropotal iz Murske Sobotice Benkov samodrež s priklopnim vozom in nas po priskrbenem slovesu od dobrih Lendavcev odnesel proti severu.

V prekmurskem srcu.

Cesta kot solnčni žarek, ravna, plamteča, obrobjena z veselo barvnimi hišami v rožnatih vrtovih. Oddihajoči Prekmurci se nam navno ljubeznivo smehljajo, pevci pozdravljajo vsakega otroka, telčka, cerkvico, štorčilo z vihrajočimi robci. Peljali smo se, kot bi šli na svatbo. Koliko je tu skromne, mirne, tihe lepote, ako se smeje nanjo tako jasn dan, kot je bil tale naš

Petrov dan! Črenševci, Beltinci in že smo v Murski Soboti. Te smo se najbolj bali, dobro vedo, da naš koncert ob koncu raznih prireditev polnega meseca ne bo najbolje obiskan. Prijetno smo pa bili presenečeni. Na voglu gostoljubnega Dobrayevega hotela nas je vse prašne Benkov samodrež razložil. Ljubeznivo so nas pozdravili tovariši Španger, Duje, davčni vodja g. Prelog in drugi gospodje. Kot bi trenili, so vsi mladež in nas nastanili po privatnih stanovanjih, okrepčali žejne in gladne tako, da smo se čutili kot doma za pečjo pri skrbnih starših. Gostoljubje Sobotčanov nam je zaprlo kar sopo in nimam besed, da bi se vsem in vsakemu posamniku zahvalil, kakor gre. Kar tekmovali so, kdo bo mladim pevcom postregel bolje. Zvečer pa koncert v Ditrhovi kino-dvorani, ki je po navdušenju še daleč prekosil oni v Lendavi. Prišli so nas poslušati in ob koncu hvalili Sobotčani, ki še nikdar niso bili na kaki slovenski prireditvi. To je dvignilo našo samozavest in položili smo v pesem vso našo dušo. Pred drugim delom koncerta je publiko in nas nagovoril o. Požegar, predsednik UJU in zapeli smo že gorkeje. Cvetlic, uskljkov, ploskanja ne dosti meni, kot v ljubljanski, v tem oziru slavnostni operi. Po koncertu smo se z ljubeznimi Sobotčani sestali v prostorih Dobrayevega hotela. Nagovori, odgovori, napitnice, smeh, navdušenje, petje, ploskanje, kakor ga zlepa ne doživljš. Drugo jutro smo si ogledali z milijonskimi

dragocenostmi razkošno opremljeni Szaparyjev grad in se na voze poslovišvi se od gostiteljev odpeljali preko Tišine, Petanjcev do Mure. Zahvaliti se moram za prelepo bivanje v Soboti okr. glavarju g. Lipovšku, veletržcu g. Benku za brezplačen avtomobil, g. nadzorniku Cvetku, tovarišem Špangerju, Duju in Požegarju, davčnemu vodji in sokolskemu starosti g. Prelogu, hotelirju Dobrayu, gđc. Justinovi, g. upravitelju graščine in g. Ostererju za brezplačne voze do Radenec in vsem, ki so sprejeli pod svojo streho in pogostili moje mlade pevce. Lepo je v Murski Soboti!

Na avstrijski meji.

S precejšnjo zamudo radi predloga slovesa in havarije voza smo zapustili na brodu čez Muro solnčno Prekmurje, stopili na tla prepevajoče Prlekije, domovine Stanka, Vraza, Miklošiča, Razlaga itd.

V zdraviliški restavraciji so nas pričakovali že dolgo radgonski prijatelji Čirič, nadučitelj g. Maurič, davč. vodja g. Klinc, g. Zemljčič z damami itd., in sedli smo k že davno za nas pogrnjenim mizam. Naš blagajnik je bogati obed, ki so ga nam tu servirali, gledal s skrbjo, toda s ponosom je potem, sam Prlek, slavil brezprimerno gostoljubje svojega kraja. Niti pare niso hoteli od njega. Komu gre hvala za to, ne vem, ker se dobrotnik skriva. No, naša hvaležnost je zato še večja. Ogledali smo si park, natakanje slatine in zapeli par

pesmi. Z vlakom smo nato bili takoj v Gornji Radgoni, skrajni točki naše severne meje. Na kolodvoru nas je pozdravil v imenu občine g. župan in sokolski naraščaj nas je odvedel na odkazano, zopet tako izredno gostoljubna stanovanja, kot je bilo to v Murski Soboti. Ne pozabimo mi vas, trije »iči«: Čirič, Maurič in Zemljčič! — In ne drugih dobrih src! Pevci so šli do mostu, na radgonski grad in gledali preko Mure v oblačno Avstrijo. No, naj tudi njej posveti solnce! Midva s Čiričem pa sva si pravila vesele in žalostne zgodbe, — točila vino in ga mešala z solzami. Ob 20. je bil koncert v Posojilnici, žal, ne bogve kako dobro akustični, a nabito polni dvorani. Dolgo so že nekoliko utrujeni in zaprti pevci jurišali, naskakovali početka nezaupljivo radgonska srca in končno le izvojevali popolno zmago. Enodušen, strogo discipliniran nastop pev. zbora in zmagovita slovenska pesem tik na avstrijski meji je Radgonce ganila in ogrela. Cvetlice, venci, trakovi. Tudi Tebl, Roman Bendé, pesnik »Potrojene grede«, hvala za poklonjeno knjigo in iskrene verzje! Po koncertu je nam Čirič igral moistrovsko na svojem harmoniju in prepeval take vesele in poskočne, da skoro nismo opazili bližajočega jutra in dežka, ki se je potuhneno pripeljal iz Avstrije. Prisrčno smo se zjutraj poslovili na kolodvoru in se odpeljali v Lotmerk.

(Dalje priložiti.)

4534

Potri globoke žalosti naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancom žalostno vest, da je naš presrčno ljubljani soprog, brat, stric in svak, gospod

Med. Univ. Dr. Valentin Fister
asistent očne klinike v Zagrebu

včeraj ob 3/4 13, po dolgi in mučni bolezni, previden s tolažili sv. vere, mirno v Gospodu zaspal.

Pogreb nepozabnega pokojnika se bo vršil v soboto, dne 12. julija 1924 ob 17. iz deželne bolnice na pokopališče k Sv. Križu.

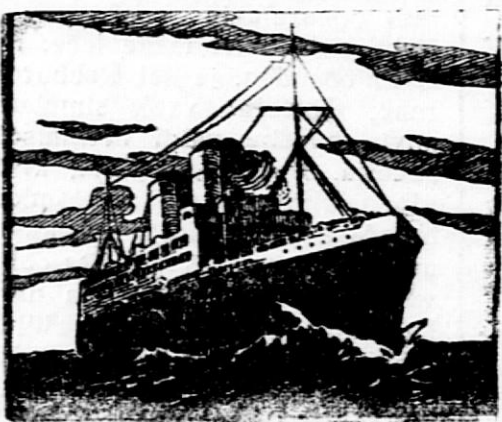
V Ljubljani, dne 11. julija 1924.

Zalutjoči:

Katica Milena Fister roj. Matanič, soproga. — Berta Fister, Anica poroč. Pavlin, sestri. — Vsi ostali sorodniki.

50 motorjev na vrtilni tok

220/380 voltov, 3, 4, 5 HP, najboljši izdelek, 2 leti jamstva, daleč pod dnevno ceno. — Radio aparat. — Elektro-Company d. z o. z., Ljubljana, Sv. Petra cesta 26. 4333

ROYAL MAIL LINE

Kr. angleška poštna parobrodna linija — Generalno zastopstvo za kraljevino S. H. S. Zagreb, Trg. I. šte. 17. 2885

Redoviti potniški promet:

Hamburg-Cherbourg-Southampton v New York in Kanado

Cherbourg-Liverpool-Southampton v Južno Ameriko.

— Rio de Janeiro, Santos, Montevideo, Buenos Aires, Sanpaulo. —

Odprava potnikov v prvem, drugem in tretjem razredu.

Kabina tretjega razreda z dvema in štiri posteljami.

Podzastopstva:

Beograd, Karagijorgjeva ulica 91. — Ljubljana, Kolodvorska ulica 26. — Veliki Bečkerek, Kralja Aleksandra u. 4. — Bitolj, Bulevard Aleksandra 163.

Brzovani naslov za gori navedena podzastopstva „Royal Mail“.

Za Buenos, Horegovino, Dalmacijo in Crnogoro:

Srpska Prometna banka v Sarajevu in Grui.

Brzovani naslov: „Prometna banka“.

Dopisovanje v vseh jezikih.

Obnovite naročnino

S A M O

pravi pateti-rani Maršnerovi žumeči limonadni bomboni so najboljši za žejo, dobijo se povsod.

Tovarniška zaloga
Josip Vitek
Ljubljana, Krekov trg 8

Noteze
vseh velikosti in različne vezave po najnižji ceni na drobno in debelo
Narodna knjigarna
Ljubljana — Prešernova ulica šte. 7

Za odgovore uprave naj se priloži 1 dinar. Plačuje se vnaprej.

Službe

Šivilja

gre šivat na dom ali v kakšno trgovino. Cena nizka — Naslov pove uprava »Slov. Narodae. 4536

Instrukcije

daje par profesorjev. Prijave z označbo predmeta in razreda pod »Ponavljalni izpit/4524« na upr. »Slov. Narodae.

Prodajalka,

pridna in poštena, išče mesta na deželi. — Dopolise je poslati pod »Vestna/4528« na upravo »Slov. Narodae.

Več dobrih zidarjev

za takojšnji nastop — sprejme stavbno podjetje je — A. Cerne, Ljubljana, Linhartova ulica 9. 4533

Knjigovodja-bilancist

s trgovsko, eksportno, bančno in tovarniško prakso, z znanjem italijanske, francoske in nemške, želi premeniti mesto. — Dopolise je nasloviti pod »Temeljnost/4523« na upravo »Slov. skega Narodae.

Podoficir

v poklju, oženjen, brez otrok, je mlad, čvrst, energičen, ima fin in odločen nastop, je dober jezdec, zmožen srborvatskega, slovenskega in nemškega jezika v govoru in pismu, zmožen tudi pisarniških del — si želi stalne službe pri kakem večjem podjetju, tovari ali veleposrestvu kot skladiščnik, nadzornik dela, inkanas ali spremljevalec itd. Cenj. ponudbe se prsi na upr. »Slov. Narodae. pod »Podoficir/4530«.

Prodaj

Osební avto, štirisedežen, v najboljšem stanju, se ceno prod. — Jos. Puh, Gradaška ulica 22. 4395

Registrirna blagajna

»Nationale«, skoro nova, do 99,99, — se po zelo ugodni ceni prod. — Marko Rozenberg, Ljubljana. 4529

Lesena stena.

z vrati in predali ter razno pohištvo, kakor mize, omare, postelje, karneze in svetilke — napredaj — Gradišče št. 7/I, levo. 4521

Kupim

Maline kupuje

vsako množino — Srečko Potnik in drug, Ljubljana, Metelkova ulica 13. 4359

»Ford«-avto,

rabljen, dobro ohranjen, kupim. — Ponudbe z natančno ceno pod »20700/4506« na upravo »Slov. skega Narodae.

POZOR! POZOR!

Plačam najbolje po visokih cenah

stare obleke, čevlje, pohištvo itd. — Dopoliseka zadošča, da pridem na dom! — M. Golob, Ljubljana, Sv. Jakoba nabrežje 29. 4486

Stanovanja

Odda se lepa soba

s 15. julijem solidnemu gospodu. — Naslov pove uprava »Slov. Narodae. 4531

Soba se odda

mirnemu gospodu z zanjtrkom ali s celo hrano. — Naslov pove uprava »Slov. Narodae. 4522

Nenremičnine

Kupiti ali prodati

vile, stanovanjske, trgovske in obrtne hiše, kmetijska posestva, graščine, žage, mlins, stavbe, ne parcele itd. — OD-DATI ALI NAJETI stanovanje, sobe, trgovske in obrtne lokale — za morete najugodnejše le potom

»Posest«,

Realitetne pisarne d. z o. z., Ljubljana, Sv. Petra cesta 24. 3770

Lepa vila

v najboljšem stanju, z vrtom, v lepem mirnem kraju v Mariboru — se radi preseljuje Avstrijo na 350 tisoč dinarjev. — Vila obstoji iz dveh stanovanj, v pritličju in prvem nadstropju s parketi, električno napravo, s tremi večjimi in enim malim balkonom. Stanovanje v I. nadstropju s petimi sobami, sobo za služkinjo, kopalnico in drugimi pritliklami za kupca v teku enega meseca na razpolago. — Ponudbe pod »Lepa vila Maribor 350/4527« na upravo »Slov. Narodae.

Razno

Sir,

pravi polemendolski (bohinjski), grover, trapištovski polnomasten in čajno maslo. — Blago je vedno prvovrstno. — Iv. Kos, Ljubljana, Bohorjeva 28. 4381

Lek protiv reumatizma.

Pre dve godine pronašao je mladi ruski lekar i bakteriolog dr. Rahlejev jedan lek protiv svih vrsta reumatizma, koji je nazvao prema njegovim sastavnim delovima Radobalsamika. Primeniti vanjem toga leka postigli su se neverovatni rezultati tako, da je danas dr. Rahlejev sa njegovim lekom poznat u čitavoj Evropi. Lek se upotrebljava mazanjem, te veoma brzo deluje neškodljivo ni sru i ne ostavljajući nikakvih tragova na koži. Naš svet posle ovoga rata mnogo pati od te gadne bolesti, te sada ima prilike i najteži reumatizam, da se sa dva do tri flasiće toga leka brzo izleči. — Lek se izdaje u dobiva u laboratoriji dr. Rahlejeva, Beograd, Kosovska ul. 43. 4532

Ilirska posojilnica

Ljubljana, Kralja Petra trg šte. 8, I. nadst. sprejema hranilne vloge po 8 %

Večje in stalne vloge do 12 %.

MERAKL

boje, mastila, lakove, štuk, emajle, kistove i garantovano čisti firniš najbolje kakovosti

Medić - Zankl

družba z omejeno zavezo

MARIBOR LJUBLJANA NOVI SAD
podružnica centrala skladište

TVORNICE:

LJUBLJANA-MEDVODE

Fotografii!

Najcenejši Izvir za trgovanje je

Foto industrija Novi Vrbas (Bačka)

Cenik s približno 400 slikami brezplačno in poštino prosto.

Kopalna sezija 1924

Najnovija izbira:

kopalnih plaščev, oblek, čepce ter kopalnih čevljev za dame in gospode! Posebno ugodno kupite kopalno obleko s krilom la Bengierje trkot po reklamni ceni 125 dinarjev.

Razpošilja se po pošti

A. Šinković nasl. K. Soss, Ljubljana, Mestni trg 19

Kreditni zavod za trgovino in industrijo

LJUBLJANA, Prešernova ulica 50 (v lastnem poslopju).

Obrestovanja vlog, nakup in prodaja vsakovrstnih vrednostnih papirjev, deviz in valut, borzna naročila, predumi in krediti vsake vrste, eskompt in inkaso menic ter nakazila v tu- in inozemstvo, safe-deposits itd. itd. Brzjavke: Kredit Ljubljana - Telefon 40, 457 in 548.